

A Whole New World: De Beeldvorming van Amerika in de berichtgeving over Disney

Onderzoek naar de berichtgeving over Disney in Nederland in de jaren vijftig

Mijntje van Saane, 5922836

Bachelor Eindwerkstuk Media & Cultuur

2018-2019, blok 4

Marijke de Valck

13 september 2019

Abstract

De Beeldvorming van Amerika in de Berichtgeving over Disney: Hoe de Nederlandse kranten schreven over Disney en Amerikanisering in de jaren vijftig onderzoekt welk beeld de Nederlandse kranten creëerden van Disney en Amerika. Door middel van literatuur en krantenartikelen worden er belangrijke thema's gevormd, die samen de hoofdvraag 'Welk beeld schetsten de Nederlandse kranten van Amerika in de berichtgeving over Disney tussen 1950 en 1960?' beantwoord. Het onderzoek wordt uitgevoerd aan de hand van literatuur die de context in Nederland schetst, waaronder het onderzoek van Righart en de Rooy, Schuyt en Taverne, Verhoef en van van Beusekom. Ook wordt het boek *Dazzled by Disney?* aangehaald om een context te schetsen over de receptie van Disney in andere landen. Vooral de eerste twee onderzoeken zijn belangrijk, deze behandelen de modernisering, die ook in het bronnencorpus sterk terug komt.

Het bronnencorpus bestaat uit artikelen van *De Telegraaf*, *De Volkskrant*, *Het Parool* en *Het Vrije Volk*. Deze kranten vormen samen de grootste (nationale) kranten van dat moment. Er wordt op veel verschillende niveaus geschreven over Disney en daarmee ook Amerika. Er wordt onderzocht wat de kranten schreven en hoe dit wel of niet aansluit bij de literatuur. Uiteindelijk zal een poging gedaan worden bij het achterhalen van de houding ten opzichte van Amerika. In de conclusie zal gesteld worden dat dit onderzoek mee gaat in de stroming van Schuyt en Taverne: de kranten lijken de modernisering, Amerikanisering of veranderingen goed te kunnen accepteren, of zelfs nieuwsgierig hiernaar te zijn. Amerika wordt afgebeeld als een modern land vol kansen en bijzondere technologie, iets wat de Nederlanders (nog) niet kennen en waar veel te leren valt.

Inhoudsopgave

Verklaring Kennisneming Regels m.b.t. Plagiaat	3
Inleiding	5
Historiografisch kader	7
Methode	11
1: Thema's uit de literatuur	15
Thema 1: Modernisering/vernieuwing	15
Thema 2: Amerika als leermeester	19
Thema 3: Generatieconflict	20
2: Thema's uit de bron	21
Thema 1: Disney en televisie	21
Thema 2: Disney als kwaliteitsmeter	22
Thema 3: Disney als idool	23
Conclusie	27
Geciteerde werken	30
Filmografie	31
Krantenartikelen	32
Bijlage 1 – De Telegraaf	36
Bijlage 2 – De Volkskrant	49
Bijlage 3 – Het Parool	59
Bijlage 4 – Het Vrije Volk	67

Verklaring Kennisneming Regels m.b.t. Plagiaat

Faculteit Geesteswetenschappen
Versie september 2014

VERKLARING KENNISNEMING REGELS M.B.T. PLAGIAAT

Fraude en plagiaat

Wetenschappelijke integriteit vormt de basis van het academisch bedrijf. De Universiteit Utrecht vat iedere vorm van wetenschappelijke misleiding daarom op als een zeer ernstig vergrijp. De Universiteit Utrecht verwacht dat elke student de normen en waarden inzake wetenschappelijke integriteit kent en in acht neemt.

De belangrijkste vormen van misleiding die deze integriteit aantasten zijn fraude en plagiaat. Plagiaat is het overnemen van andermans werk zonder behoorlijke verwijzing en is een vorm van fraude. Hieronder volgt nadere uitleg wat er onder fraude en plagiaat wordt verstaan en een aantal concrete voorbeelden daarvan. Let wel: dit is geen uitputtende lijst!

Bij constatering van fraude of plagiaat kan de examencommissie van de opleiding sancties opleggen. De sterkste sanctie die de examencommissie kan opleggen is het indienen van een verzoek aan het College van Bestuur om een student van de opleiding te laten verwijderen.

Plagiaat

Plagiaat is het overnemen van stukken, gedachten, redeneringen van anderen en deze laten doorgaan voor eigen werk. Je moet altijd nauwkeurig aangeven aan wie ideeën en inzichten zijn ontleend, en voortdurend bedacht zijn op het verschil tussen citeren, parafraseren en plagiëren. Niet alleen bij het gebruik van gedrukte bronnen, maar zeker ook bij het gebruik van informatie die van het internet wordt gehaald, dien je zorgvuldig te werk te gaan bij het vermelden van de informatiebronnen.

De volgende zaken worden in elk geval als plagiaat aangemerkt:

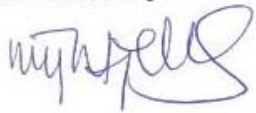
- het knippen en plakken van tekst van digitale bronnen zoals encyclopedieën of digitale tijdschriften zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het knippen en plakken van teksten van het internet zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het overnemen van gedrukt materiaal zoals boeken, tijdschriften of encyclopedieën zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het opnemen van een vertaling van bovengenoemde teksten zonder aanhalingstekens en verwijzing;
- het parafraseren van bovengenoemde teksten zonder (deugdelijke) verwijzing: parafrasen moeten als zodanig gemarkeerd zijn (door de tekst uitdrukkelijk te verbinden met de oorspronkelijke auteur in tekst of noot), zodat niet de indruk wordt gewekt dat het gaat om eigen gedachtengoed van de student;
- het overnemen van beeld-, geluids- of testmateriaal van anderen zonder verwijzing en zodoende laten doorgaan voor eigen werk;
- het zonder bronvermelding opnieuw inleveren van eerder door de student gemaakt eigen werk en dit laten doorgaan voor in het kader van de cursus vervaardigd oorspronkelijk werk, tenzij dit in de cursus of door de docent uitdrukkelijk is toegestaan;
- het overnemen van werk van andere studenten en dit laten doorgaan voor eigen werk. Indien dit gebeurt met toestemming van de andere student is de laatste medeplichtig aan plagiaat;
- ook wanneer in een gezamenlijk werkstuk door een van de auteurs plagiaat wordt gepleegd, zijn de andere auteurs medeplichtig aan plagiaat, indien zij hadden kunnen of moeten weten dat de ander plagiaat pleegde;
- het indienen van werkstukken die verworven zijn van een commerciële instelling (zoals een internetsite met uittreksels of papers) of die al dan niet tegen betaling door iemand anders zijn geschreven.

De plagiaatregels gelden ook voor concepten van papers of (hoofdstukken van) scripties die voor feedback aan een docent worden toegezonden, voorzover de mogelijkheid voor het insturen van concepten en het krijgen van feedback in de cursushandleiding of scriptieregeling is vermeld.

In de Onderwijs- en Examenregeling (artikel 5.15) is vastgelegd wat de formele gang van zaken is als er een vermoeden van fraude/plagiaat is, en welke sancties er opgelegd kunnen worden.

Onwetendheid is geen excuus. Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag. De Universiteit Utrecht gaat ervan uit dat je weet wat fraude en plagiaat zijn. Van haar kant zorgt de Universiteit Utrecht ervoor dat je zo vroeg mogelijk in je opleiding de principes van wetenschapsbeoefening bijgebracht krijgt en op de hoogte wordt gebracht van wat de instelling als fraude en plagiaat beschouwt, zodat je weet aan welke normen je je moeten houden.

Hierbij verklaar ik bovenstaande tekst gelezen en begrepen te hebben.	
Naam:	Mijntje van Saane
Studentnummer:	5922036
Datum en handtekening:	13 SEPTEMBER 2019, UTRECHT.

Dit formulier lever je bij je begeleider in als je start met je bacheloreindwerkstuk of je master scriptie.

Het niet indienen of ondertekenen van het formulier betekent overigens niet dat er geen sancties kunnen worden genomen als blijkt dat er sprake is van plagiaat in het werkstuk.

Inleiding

Na de Tweede Wereldoorlog probeerde Amerika op verschillende manieren invloed uit te oefenen op Europa.¹ Niet alleen hielp Amerika bij de bevrijding, ook bij de wederopbouw speelde het land een grote rol. Onderzoekers Kees Schuyt en Ed Taverne benadrukken dat het land de verantwoordelijkheid op zich nam om het politieke en economische evenwicht te herstellen en de westerse cultuur te ondersteunen.² Dit gebeurde ook in Nederland. Mede hierdoor kwamen Amerikaanse producten naar Nederland, zoals televisies, ijskasten en de spijkerbroek. Men spreekt achteraf over ‘Amerikanisering’ van de samenleving. Een Amerikaans bedrijf dat zich vooral na de oorlog ging ontwikkelen in Europa, is *The Walt Disney Company* (hierna: Disney). Disney bracht bijna al zijn films van vóór de oorlog naar Europa en er werden in die tijd meerdere films uitgebracht die vandaag nog steeds successen zijn, zoals *Alice in Wonderland* (1951) en *Lady en de Vagebond* (1955).³ Disney stond en staat vooral bekend om zijn animatiefilms, maar in die tijd was ook Walt Disney zelf een groot fenomeen.⁴ Dit onderzoek zal zich richten op de receptie van Disney in Nederland en zal onderzoeken wat dit zei over de houding die de Nederlanders hadden ten opzichte van Amerika in de jaren vijftig.

Er bestaan verschillende onderzoeken over de receptie van Amerikanisering in Nederland. Daarbinnen zijn twee stromingen te onderscheiden: allereerst de onderzoekers die beweren dat de modernisering (en Amerikansering) gemakkelijk verliep, omdat de Nederlanders klaar waren voor de veranderingen.⁵ Daarnaast zijn er onderzoekers die stellen dat dit proces stroef verliep, de Nederlanders zagen dit namelijk als een bedreiging voor de Nederlandse cultuur.⁶

---

¹ Kees Schuyt en Ed Taverne, *1950. Welvaart in zwart-wit* (Den Haag: Sdu, 2000), 65.

² Schuyt en Taverne, *1950. Welvaart in Zwart-Wit*, 66.

³ *Alice in Wonderland*, geregisseerd door Clyde Geronimi, Wilfred Jackson en Hamilton Luske (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1951).

Lady and the Tramp, geregisseerd door Clyde Geronimi, Wilfred Jackson en Hamilton Luske (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1955). Ik gebruik in de tekst de Nederlandse titel, omdat dit ook gedaan wordt door de kranten uit die tijd en dit de gangbare titel was voor de film in Nederland.

⁴ Watts, Steven, *The Magic Kingdom: Walt Disney and the American Way of Life* (Columbia: University of Missouri Press, 2001), 144.

⁵ Voorbeeld: Schuyt en Taverne, *1950. Welvaart in Zwart-Wit*.

⁶ Voorbeeld: Hans Righart en Piet de Rooy, “In Holland staat een huis: Weerzin en vertedering over ‘de jaren vijftig’,” in *Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig*, geredigeerd door Paul Luykx en Pim Slot (Hilversum: Verloren, 1997), 16.

Ook is er onderzoek gedaan naar de receptie van specifieke Amerikaanse fenomenen in Nederland in de naoorlogse periode. Een voorbeeld hiervan is het proefschrift van Jesper Verhoef.⁷ Hierin doet hij onderzoek naar de receptie van de transistorradio en de spelshow in Nederland in de jaren vijftig en zestig. Dit waren toentertijd moderne en vernieuwende fenomenen. Over de receptie van Disney, vandaag de dag een van de grootste mediabedrijven van de wereld, is echter weinig geschreven in de Nederlandse naoorlogse context. De hoofdvraag van mijn onderzoek luidt dan ook: *Welk beeld schetsten de Nederlandse kranten van Amerika in de berichtgeving over Disney tussen 1950 en 1960?* De deelvragen die hierbij beantwoord zullen worden, zijn:

- Welke thema's zijn er te onderscheiden in de literatuur en in het bronnencorpus?
- Hoe verhouden deze thema's zich tot elkaar?
- Hoe passen deze thema's in de context van Nederland in de jaren vijftig?

Deze vraag zal beantwoord worden door het analyseren van verschenen krantenberichten uit de jaren vijftig. Uit de aangehaalde literatuur en de krantenberichten worden thema's afgeleid, waarmee de hoofdvraag beantwoord wordt. In de volgende hoofdstukken zal er een historiografisch kader geschetst worden en vervolgens wordt de methode voor dit onderzoek uitgelegd en gemotiveerd. Daarna zullen de thema's in hun context geplaatst worden.

---

⁷ Jesper Verhoef, "*Opzien Tegen Modernisering: Denkbeelden Over Amerika En Nederlandse Identiteit in Het Publieke Debat Over Media, 1919-1989*" (PhD thesis, Universiteit Utrecht, 2017).

Historiografisch kader

Dit onderdeel zal zich richten op het vormen van een historiografisch kader rondom Disney in Nederland in de jaren vijftig. Er worden verschillende onderzoeken aangehaald, die allen een andere functie hebben voor mijn onderzoek. Allereerst zal het proefschrift van Ansje van Beusekom aangehaald worden, die schrijft over de receptie van films voor de Tweede Wereldoorlog. Vervolgens zal er een toelichting gegeven worden over de houding van Nederland ten opzichte van modernisering, onder andere door middel van de onderzoeken van Hans Righart en Piet de Rooy en van Ed Schuyt en Kees Taverne. Het proefschrift van Jesper Verhoef zal gebruikt worden om de receptie van andere Amerikaanse fenomenen uit de naoorlogse periode toe te lichten, namelijk de spelquiz en de transistorradio. Dit alles zorgt voor een brede context van deze periode. Als laatste zal er een onderzoek aangehaald worden van Janet Wasko, Mark Phillips en Eileen Meehan, die schrijven over de receptie van Disney in verschillende landen over de hele wereld.

Ansje van Beusekom benadrukt in haar proefschrift dat er in Nederland een negatieve houding bestond tegenover film.⁸ Dit had voornamelijk te maken met de zuilen, die vonden dat film de Nederlandse gang van zaken verstoorde en bovendien bedreigde. Film werd dan ook weinig gezien als 'kunst'. Men was zoekende naar de rol van film binnen de samenleving, kon het dienen voor het uitdragen van een moraal? Was het een leerzaam medium of toch kunst? Uiteindelijk bleek dat film geschikt was voor amusement, vooral Amerikaanse films leenden zich hiervoor. Er werd gevonden dat een film kunst kon zijn, maar dan vooral als het een Europese film was van hoge kwaliteit.⁹ Amerikaanse films werden vaak geassocieerd met 'plat' vermaak, dat eenvoudig was en dat een negatieve ondertoon had. Hier moesten de zuilen natuurlijk niks van hebben.

Het onderzoek van van Beusekom verduidelijkt dus de houding van de Nederlanders ten opzichte van film vóór de Tweede Wereldoorlog. Aan het eind van mijn onderzoek zal er een conclusie geformuleerd worden aan de hand van dit onderzoek: hoe was de houding van Nederland veranderd ten opzichte van het onderzoek van van Beusekom?

---

⁸ Ansje van Beusekom, "*Film als Kunst: Reacties op een Nieuw Medium*" (PhD thesis, Vrije Universiteit Amsterdam, 1998). 58.

⁹ Van Beusekom, "*Film als Kunst*," 249.

Hans Righart stelt dat op het gebied van politiek de oorlog niets anders was dan een intermezzo in de Nederlandse gang van zaken.¹⁰ Hans Righart en Piet de Rooy stellen in hun onderzoek dat de jaren vijftig daarbuiten een dynamische periode waren vol verandering.¹¹ Met de kennismaking met Amerikanisering werden de verzuilde Nederlanders geconfronteerd met vernieuwingen in hun omgeving, die vaak gezien werden als de teloorgang van de Nederlandse traditie.¹² Een term die gebruikt werd voor de grote veranderingen die plaatsvonden sinds de industriële revolutie (die plaatsvond na de Tweede Wereldoorlog), is 'modernisering'.¹³ Het door Righart en de Rooy onderzochte bioscoopjournaal het *Polygoonjournaal* gaf een goed beeld van alle vernieuwingen in ons land, maar liet tegelijkertijd zien dat deze min of meer natuurlijk leken te passen in de Nederlandse traditie.¹⁴ Volgens Righart en de Rooy was het in die tijd vooral van belang balans te houden tussen traditie en vernieuwing. De Nederlanders werden uitgenodigd deel te nemen aan de modernisering, maar wilden daarbij graag vasthouden aan de Nederlandse traditie. De modernisering ging dan ook gepaard met veel spanningen.¹⁵ Righart richt zich ook op het 'generatieconflict' waarvan er sprake was in de jaren vijftig.¹⁶ Er ontstond een steeds groter wordende kloof tussen de jeugd, die zochten naar vernieuwing en vrijheid, en de 'volwassenen', die traditie en regels wilden behouden. Deze onderzoeken van Righart en de Rooy zullen in mijn onderzoek terugkomen door hun bevindingen te koppelen aan dat wat blijkt uit de onderzochte berichtgeving over Disney.

Onderzoekers die juist van mening zijn dat de modernisering onvermijdelijk was en gemakkelijk verliep, zijn Kees Schuyt en Ed Taverne. In hun boek noemen zij verschillende redenen voor de modernisering in de jaren vijftig. Eén van deze redenen is volgens hen de veranderende mentaliteit in de jaren vijftig, oude opvattingen konden hierdoor gemakkelijk doorbroken worden.¹⁷ Schuyt en Taverne stellen daarnaast dat de groei van de welvaart na 1945 zorgde voor de versnelling van modernisering.¹⁸ Bovendien kregen de Nederlanders te maken met meer sociale, culturele en fysieke mobiliteit waardoor er een verruiming van het

---

¹⁰ Righart, *De Eindeloze Jaren Zestig*, 36.

¹¹ Righart en de Rooy, "In Holland staat een huis."

¹² Righart en de Rooy, "In Holland staan een huis," 16.

¹³ Righart, *De Eindeloze Jaren Zestig*, 34.

¹⁴ Righart en de Rooy, "In Holland staat een huis," 18.

¹⁵ Righart en de Rooy, "In Holland staat een huis," 18.

¹⁶ Righart, *De Eindeloze Jaren Zestig*, 16.

¹⁷ Schuyt en Taverne, *1950. Welvaart in zwart-wit*, 54.

¹⁸ Schuyt en Taverne, *1950. Welvaart in zwart-wit*, 53.

gezichtsveld ontstond.¹⁹ Dit kwam onder andere door de Amerikanisering. Ook dit onderzoek gaat in op de veranderende mentaliteit in de jaren vijftig. Het biedt een gespiegelde visie op de hierboven geschetste theorie van Righart en de Rooy. Ook het onderzoek van Schuyt en Taverne kan gekoppeld worden aan de bevindingen die gedaan worden in dit onderzoek. De hierboven genoemde onderzoeken bieden dus een mooi kader voor verschillende visies op de modernisering en vernieuwingen in de jaren vijftig.

Zoals hierboven blijkt, is *'Amerikanisering'* een belangrijk begrip voor mijn onderzoek. Het begrip duidt op het sociale proces waarbij de Amerikaanse cultuur eigen wordt gemaakt, op verschillende vlakken zoals bedrijfstechnieken, economisch denken, het medialandschap en de taal.²⁰ Bovendien is het een begrip dat vaak samengaat met zowel modernisering als een consumptiecultuur, zeker in het geval van Nederland in de jaren vijftig. Uiteindelijk is het dan ook het doel van mijn onderzoek om erachter te komen hoe Amerikanisering werd verwerkt in de berichtgeving over Disney.

Jesper Verhoef stelt dat Amerikanisering meer zegt over de waarnemer (dus de ontvangende cultuur) dan over Amerika zelf. De waarnemer die vormt namelijk een zelfbeeld door zich af te spiegelen tegen de andere cultuur ('othering').²¹ Ook uit dit onderzoek zal blijken hoe Nederland zich vormde in de jaren vijftig, te zien aan de houding die zij had ten opzichte van Amerika. Door een beeld te schetsen van Amerika in de berichtgeving, wordt duidelijk wat van toepassing was in Nederland en ook wat hier van groot belang was. Dit onderzoek zal er dus naar streven te werken als een soort spiegel voor de Nederlandse samenleving.

Het eerder genoemde proefschrift van Verhoef is een belangrijk uitgangspunt voor dit onderzoek.²² Zijn onderzoek gaat onder andere over de denkbeelden die over Amerika ontstonden door de berichtgeving in kranten over de transistorradio en de televisiequiz in de naoorlogse periode. Net als film waren dit twee vormen van media die zich in de Nederlandse samenleving nestelden in de naoorlogse periode. Hij concludeert onder andere dat de houding van de journalisten ten opzichte van de transistorradio niet per se positief was; het zorgde volgens hen voor geluidsoverlast en individualisering. Deze werd bovendien in wisselende mate met Amerika en modernisering geassocieerd. Ook over de spelshow was men kritisch:

---

¹⁹ Schuyt en Taverne, 1950. *Welvaart in zwart-wit*, 54-55.

²⁰ Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering," 4.

²¹ Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering," 7. De andere cultuur wordt de Ander genoemd.

²² Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering."

Verhoef merkt op dat de spelshows zuiverstijgend waren, maar nog steeds bekritiseerd werden om hun commerciële aard. Het paste niet bij de Nederlandse eigenheid, maar wel bij de Amerikaanse manier van doen. Ook Verhoef concludeert uiteindelijk dat de kennismaking met Amerikaanse verschijnselen gespannen verliep.²³ De Nederlandse pers positioneerde de Amerikanen als de Ander en focuste zich op de vorming van de Nederlandse identiteit en eigenheid.²⁴ Net als Verhoef ga ik de thema's uit de krantenartikelen onderzoeken en daaruit proberen te concluderen hoe de houding van de journalisten ten opzichte van Amerika was in die tijd. Daarnaast pas ik een vereenvoudigde, handmatige versie van de methode van Verhoef toe op mijn onderzoek, want het aantal bruikbare krantenartikelen voor mijn onderzoek is een stuk lager en overzichtelijker dan bij het onderzoek van Verhoef. Daardoor zijn de verschillende door Verhoef gebruikte systemen niet nodig voor het uitvoeren van mijn onderzoek.

Een boek dat gaat over de receptie van Disney in verschillende landen, is *Dazzled by Disney?* door Janet Wasko, Mark Philips en Eileen Meehan.²⁵ Dit boek onderzoekt hoe Disney zich vormde in verschillende landen over de wereld en hoe Disney bijdroeg aan de vorming van popcultuur. Uit hun onderzoek blijkt onder andere dat Disney in verschillende landen geassocieerd wordt met Amerikanisering, bijvoorbeeld sterk te zien in Japan, waar Tokyo Disneyland is gebouwd. Woorden die vaak gebruikt worden in combinatie met Disney, zijn jeugd, familie, fantasie en lol. Het onderzoek betoogt dat kinderen van over de hele wereld al vroeg te maken krijgen met Disney en het biedt een goed overzicht van de receptie van Disney over de hele wereld, maar richt zich daarbij op het heden en op andere landen dan Nederland.

---

²³ Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering," 276.

²⁴ Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering," 276.

²⁵ Janet Wasko, Mark Phillips en Eileen Meehan, bewerkt, *Dazzled by Disney? The Global Disney Audiences Project* (London: Leicester University Press, 2001).

Methode

Dit onderzoek wordt uitgevoerd vanuit de insteek van de *New Cinema History*. Dit is een vorm van filmstudies die zich richt op de sociale context rondom de film, in plaats van op de film zelf of op zijn productie.²⁶ Dit geeft dan ook bredere informatie over cinema; het kan verklaren waarom iets op een bepaalde manier geproduceerd is. Richard Maltby schrijft hierover dat filmgeschiedenis alleen belangrijker kan worden door zich te verbinden met de sociale geschiedenis waarvan de film deel is en door minder te kijken naar de tekstuele interpretaties.²⁷ Ik ga me dus bij dit onderzoek richten op de context rondom Disney.

In deze sectie zal ik toelichten waarom ik de keuze voor de gekozen kranten heb gemaakt en waarom ik bepaalde jaartallen heb gekozen voor mijn onderzoek. Ook zal ik toelichten welke thema's ik heb gekozen, waarop ik deze heb gebaseerd en hoeveel artikelen er te vinden zijn. Daarnaast zal ik toelichten hoe ik mijn onderzoek uitvoer.

Als primaire bron voor dit onderzoek heb ik gekozen voor kranten, omdat de krant een bepaalde visie heeft en deze deelt met haar lezers. De krant bepaalt wat de lezer te weten krijgt over bepaalde onderwerpen en kan dit dus bijvoorbeeld doen met denkbeelden over Amerika. Omdat de meeste kranten (bijna) iedere dag uitgegeven worden, zijn de ontwikkelingen en beeldvormingen goed te omvatten en wordt de publieke opinie duidelijk. Daarnaast verscheen er in de jaren vijftig regelmatig een bericht over Disney in de Nederlandse berichtgeving, waardoor er ruim onderzoeksmateriaal is. De kranten die ik voor dit onderzoek gebruik, zijn gevonden in *Delpher*, de online database van de Koninklijke Bibliotheek.²⁸ De gekozen kranten zijn allemaal kranten van nationaal niveau, maar uitgegeven in Amsterdam. Hiervoor heb ik gekozen, omdat deze een nationaal bereik hadden en berichtten over evenementen uit het hele land.

Dit onderzoek is gebaseerd op vier verschillende kranten die regelmatig verschenen in de jaren vijftig. Allereerst heb ik gekozen voor *De Telegraaf* als onderzoeksmateriaal, omdat deze massakrant een neutrale krant is die gelezen werd (en nog steeds wordt) door een breed publiek.²⁹ Mariëtte Wolf stelt dat *De Telegraaf* zicht heeft ontwikkeld van 'een onstuimig en vooruitstrevend nieuwsblad voor de Amsterdamse elite tot een behoudende massakrant.' Na

---

²⁶ Richard Maltby, "How Can Cinema History Matter More?," *Screening the Past* 22 (2007).

²⁷ Maltby, "How Can Cinema History Matter More?"

²⁸ www.delpher.nl

²⁹ Voor de artikelen van *De Telegraaf*, zie Bijlage 1.

haar verschijningsverbod (dat in 1949 werd opgeheven), was het aantal abonnees van de krant drastisch verminderd naar 17.000.³⁰ *De Telegraaf* ging verder met een behoudende, antisocialistische koers, waarna de oplage sterk groeide en de krant weer van belangrijke grootte was.³¹

De volgende gekozen krant is *De Volkskrant*.³² *De Volkskrant* verscheen na de Tweede Wereldoorlog als een landelijk ochtenddagblad en viel toen nog sterk binnen de katholieke zuil.³³ Na de oorlog, waarin de pers van *De Volkskrant* stil lag, groeide het aantal abonnees van de krant enorm snel. In 1949 had de krant een oplage van 167.000 stuks.³⁴ Toen was het dus al een van de grootste kranten van het land en daarbij erg belangrijk voor de katholieke zuil.

Als derde gebruik ik de artikelen van *Het Parool*.³⁵ *Het Parool* begon in de Tweede Wereldoorlog als een illegale, sociaaldemocratische verzetskrant in Amsterdam. De krant werd dan ook gezien als linkse krant. Na de oorlog werd de *Het Parool* erg populair. Aan het begin van de jaren vijftig had de krant ruim 146.000 abonnees.³⁶ Daarmee was de krant een van de grootsten van Nederland.

Als laatst onderzoek ik de artikelen van *Het Vrije Volk*, een Amsterdams sociaaldemocratisch dagblad en de naoorlogse versie van het dagblad *Het Volk*.³⁷ Na de Tweede Wereldoorlog maakte de krant een nieuwe start en groeide daarna enorm. In de jaren vijftig was het een van de grootste kranten van Nederland met 350.000 abonnees, maar aan het einde van de jaren vijftig nam het aantal abonnees snel terug.³⁸

Voor dit onderzoek maak ik gebruik van steekjaren binnen de genoemde periode. Ik heb hiervoor gekozen, omdat de ontwikkeling en veranderingen binnen deze periode dan duidelijk te zien is. Het eerste steekjaar dat ik ga onderzoeken is 1951. In dit jaar was er een piek te zien in het aantal artikelen, onder andere omdat Walt Disney en zijn gezin Nederland

---

³⁰ Wolf, *Het Geheim van De Telegraaf*, 344.

³¹ Wolf stelt dat de krant aan het eind van de jaren vijftig was uitgegroeid naar een oplage van ongeveer 180.000 stuks. Wolf, *Het Geheim van De Telegraaf*, 350.

³² Voor de artikelen van *De Volkskrant*, zie Bijlage 2.

³³ Joan Hemels, *De Emancipatie Van Een Dagblad: Van De Volkskrant* (Baarn: Ambo, 1981), 279.

³⁴ Hemels, *De Emancipatie Van Een Dagblad*, 279.

³⁵ Voor de artikelen van *Het Parool*, zie Bijlage 3.

³⁶ K. Peereboom, *Het Parool, van Illegale Nieuwsbrief tot Modern Dagbladbedrijf* (Amsterdam: Parool, 1964), 115.

³⁷ Voor de artikelen van *Het Vrije Volk*, zie Bijlage 4.

³⁸ Sjaak Hubregtse, "Uitgeverij De Arbeiderspers: van ontstaan tot en met ontzuiling," in *Het zevende jaarboek voor het democratisch socialisme* door Marnix Krop, Martin Ros, Saskia Stuiveling en Bart Tromp (Amsterdam: De Arbeiderspersd/Wiardi Beckman Stichting, 1986), 10.

kwamen bezoeken en omdat *Alice in Wonderland* dat jaar verscheen.³⁹ Als tweede steekjaar heb ik gekozen voor 1955. In dit jaar is er een piek te zien in het aantal verschenen krantenartikelen, onder andere omdat Disney in dit jaar zijn eerste *Disneyland* opende in Californië en verschillende nieuwe films uitbracht.⁴⁰ Het derde steekjaar dat ik heb gekozen is 1958, door het grote aantal artikelen over de door Disney gemaakte televisieserie *Disneyland* in dit jaar voor het eerst in Nederland te zien was.⁴¹

De artikelen die ik ga onderzoeken, verkrijg ik uit de krantenbank *Delpher*. De berichten die ik hierin vind, zal ik analyseren en onderzoeken hoe de desbetreffende krant schreef over Disney en Amerikansering. Het woord 'Amerikanisering' kwam in de jaren vijftig niet voor in combinatie met het woord 'Disney' in de onderzochte krantenberichten. Daarom heb ik enkel gezocht op het zoekwoord 'Disney'. Het totale aantal artikelen dat hierbij verscheen, ligt op 286.⁴² Hiervan is echter maar een deel bruikbaar voor mijn onderzoek. De artikelen die wel bruikbaar zijn, zijn bijvoorbeeld recensies, uitgebreide nieuwsitems of een reportage. De artikelen die ik 'onbruikbaar' acht, zijn artikelen die te kort of oppervlakkig zijn om te kunnen analyseren. Dit zijn bijvoorbeeld artikelen die vermelden wat er die avond op televisie was of dat Disney een nieuwe film uit bracht. Deze kunnen niet op inhoud beoordeeld worden, omdat ze vaak maar enkele zinnen lang zijn en vaak objectief. Het uiteindelijke bruikbare aantal artikelen ligt op ongeveer 98 artikelen, of ongeveer 34% van het totaal.

Allereerst leid ik uit de literatuur drie thema's af: het eerste thema is 'moderniteit/vernieuwing', deze komt in de literatuur duidelijk terug. Dit thema hangt namelijk samen met de veranderende sociale context en mentaliteit waarvan er in de jaren vijftig sprake was. Als tweede thema heb ik geformuleerd: 'Amerika als leermeester', omdat uit de literatuur sterk naar voren komt dat Amerika een belangrijke rol speelde bij de veranderingen in Nederland en de modernisering. Als laatste thema uit de literatuur is 'generatieconflict', dit omdat een gevolg van de veranderingen was dat er een kloof ontstond tussen twee generaties, waarvan de verschillen tussen de twee steeds duidelijker werken. Aan de hand van het bronnencorpus ga ik beoordelen of deze thema's ook belangrijk waren voor de journalisten uit die tijd en in hoeverre deze terugkeren.

---

³⁹ "Walt Disney komt Nederland bekijken," *De Telegraaf*, 20 juni 1951.

⁴⁰ Thomas, *Walt Disney*, 250-251.

⁴¹ *Disneyland* (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1955). De serie verscheen voor het eerst in Nederland in 1958.

⁴² Zie bijlage 1.

Vervolgens formuleer ik aan de hand van het bronnencorpus nog drie thema's die niet (zo expliciet) terugkeren in de literatuur, maar die wel van belang lijken te zijn in het bronnencorpus. Allereerst heb ik 'Disney en televisie' als thema geformuleerd. Deze heb ik los van 'modernisering/vernieuwing' geformuleerd, omdat de literatuur zich vooral op films focust, en de berichtgeving over Disney's televisieprogramma van dusdanige grootte was dat hier veel aandacht aan besteed diende te worden. Als tweede thema heb ik 'Disney als kwaliteitsmeter' genoemd, omdat er uit de krantenartikelen bleek dat Disney's films en werken zo belangrijk werden geacht dat zijn expertise in veel artikelen terugkeerde. Als laatste heb ik 'Disney als idool' geformuleerd, omdat Disney's persoonlijke leven ook regelmatig terugkeert in de berichtgeving. Aan het einde kan aan de hand van deze thema's geconcludeerd worden hoe men schreef en dacht over Amerika(nisering).

1: Thema's uit de literatuur

In dit hoofdstuk zullen de thema's uitgediept worden die af te leiden waren aan de hand van de literatuur. Dit zal toegelicht worden met krantenartikelen, indien mogelijk. In het volgende hoofdstuk zullen dan de thema's uitgediept worden die nog niet uit de literatuur gebleken zijn, maar wel uit de onderzochte krantenartikelen. Dit hoofdstuk is verdeeld in drie thema's: 'modernisering/vernieuwing', 'Amerika als leermeester' en 'generatieconflict'.

Thema 1: Modernisering/vernieuwing

In de twintigste eeuw begon modernisering een steeds belangrijkere rol te spelen. Modernisering gaat gepaard met technologie.⁴³ Zeker tijdens de Koude Oorlog was technologie van groot belang, bijvoorbeeld in de strijd tussen de Amerika en de Sovjet-Unie om als eerste iemand op de maan te krijgen. Uit de literatuur blijkt dat Amerika voor liep op Nederland op het gebied van technologie. Dit was in Nederland echter een gevoelig onderwerp: de modernisering (en mechanisering) zorgde voor de verwaarlozing van de Nederlandse cultuur, volgens de conservatieven in die tijd.⁴⁴ Het thema 'modernisering/vernieuwing' blijkt letterlijk uit de berichtgeving te komen: in de berichtgeving komt het woord 'nieuw' in deze context negentien keer voor. Het totaal aantal keer dat het woord 'nieuw' voorkomt, is 66. Het woord modernisering komt in de berichtgeving niet voor, waarschijnlijk omdat dit een concept is dat later gekoppeld werd aan de betreffende periode.

Van Beusekom stelt dat de komst van film gezien werd als mechanisering van de samenleving.⁴⁵ Toch vestigde de film zich in Nederland en de films van Disney waren daarop geen uitzondering. Disney produceerde in de jaren vijftig niet alleen tekenfilms, maar ook natuur- en 'true-life' films.⁴⁶ De kranten berichtten graag over de films, er werden vaak lange recensies geschreven en er verschenen artikelen met informatie over de productie van de film. In totaal wordt er 114 keer een Disney-film genoemd, verdeeld onder twintig verschillende titels. Hiervan werd er over de volgende films het meest geschreven: *Alice in Wonderland* (1951, negentien keer vermeld); *Perri* (1957, dertien keer vermeld); *20.000 Mijlen onder Zee* (1954, veertien keer vermeld) en *Lady en de Vagebond* (1955, elf keer vermeld). Deze vier films vormen dus al de helft van het aantal hits. Ook *De Woestijn Leeft* (1953) werd elf keer

---

⁴³ Verhoef, "Opzien Tegen Modernisering," 11.

⁴⁴ Righart en de Rooy, "In Holland staan een huis," 16.

⁴⁵ van Beusekom, "Film als Kunst," 133.

⁴⁶ Wasko, *Understanding Disney*, 20.

vermeld, maar de berichtgeving over deze film betrof enkel berichtgeving over het programma van de bioscoop.⁴⁷ Om deze reden zal ik deze film dus niet behandelen in dit hoofdstuk. De berichtgeving over de genoemde films werd vooral gericht op de inhoud van de desbetreffende film en Disney's expertise op dit gebied. Om dit thema toe te lichten, zal ik de belangrijkste films die besproken werden in de Nederlandse berichtgeving behandelen.

Uit de berichtgeving blijkt dat de standaard en de verwachtingen voor (Amerikaanse) film hoog lag. *Alice In Wonderland* was een van Disney's belangrijkste tekenfilms in de jaren vijftig, maar de berichtgeving over de film bleek gemengd.⁴⁸ Vóór de première leek men enthousiast, maar daarna veranderde de toon van de pers.⁴⁹ Het originele boek werd volgens de kranten niet gerespecteerd door het weglaten van personages en situaties. *Parool*-medewerkster Annie M.G. Schmidt schreef: "O, Amerika, blijf toch van ons welgeschapen speelgoed af".⁵⁰ Door haar formulering richtte Schmidt zich tot heel Amerika, in plaats van alleen Disney. Ze creëert het gat tussen Amerikaanse en Europese films waarover van Beusekom schreef: Europese producten konden gezien worden als 'kunst', aangezien Europa in al eeuwenlang kunst en cultuur gevormd werd. Amerika stond daartegenover, Hollywood was volgens van Beusekom de belichaming van mechanisatie en een heilloze toekomst.⁵¹

De kranten lijken bij recensies van andere films vooral te letten op de geschiktheid voor kinderen, de techniek, het plot en de personages. In het geval van natuurfilm *Perri* lijkt men enthousiast te zijn over het plot en onder de indruk van de manier waarop wilde dieren vastgelegd zijn en menselijke karaktereigenschappen toegekend worden.⁵² Sommige kranten hebben hun bedenkingen over de 'natuurfilm' van Disney. Ze vermoeden dat Disney afgerichte dieren heeft gebruikt.⁵³ Door de verhaallijn in zijn natuurfilms worden Disney's natuurfilms vergeleken met zijn tekenfilms.⁵⁴

---

⁴⁷ *The Living Desert*, geregisseerd door James Algar (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1953). Ik gebruik in de tekst de Nederlandse titel, omdat dit ook gedaan wordt door de kranten uit die tijd en dit de gangbare titel was voor de film in Nederland.

⁴⁸ *Alice in Wonderland*, 1951.

⁴⁹ "Alice voelt zich thuis in Wonderland van Disney," *Het Vrije Volk*, 27 juli 1951.

⁵⁰ "Disney's lieve nachtmerrie," *Het Parool*, 22 december 1951.

⁵¹ Van Beusekom, "Film als Kunst," 141, 142.

⁵² *Perri*, geregisseerd door Paul Kenworthy en Ralph Wright (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1957). "Fantasie Naar de Natuur Het eekhoortje "Perri" nieuwste filmheld van Walt Disney," *De Volkskrant*, 19 juli 1958. "Amsterdamse Filmpremières: Fascinerend vertelsel van Moeder Natuur: "De prairie verdwijnt"," *De Telegraaf*, 10 december 1955.

⁵³ "Eekhoortje in verhalende natuurfilm van Walt Disney," *Het Vrije Volk*, 19 juli 1958.

⁵⁴ "Amsterdams Dagboek," *Het Parool*, 30 juni 1951.

De reacties op *20.000 Mijlen onder Zee*, de verfilming van Jules Verne's gelijknamige boek, zijn ook wisselend.⁵⁵ Disney had "aan de hand van een klassiek bedenksel een smakelijk kijkspel [...] ontworpen".⁵⁶ Een andere correspondent, van *Het Vrije Volk*, vindt dat Disney zijn kansen voor een goede film niet goed heeft benut, het is weinig interessant.⁵⁷ In het geval van *20.000 Mijlen onder Zee* gaan de recensies vooral om Disney's uitwerking van het boek.

Over *Lady en de Vagebond* werd er geschreven dat Disney met deze kleuren-tekenfilm met zijn tijd was meegegaan.⁵⁸ Volgens *De Telegraaf* kan deze zelfs tot de "aller-allerbeste uit de Hollywoodse toverfabriek" gerekend worden.⁵⁹ Deze krant prijst Disney dan ook om zijn sterke dierlijke personages en de gebruikte techniek. *Het Vrije Volk* vond echter dat deze film niet geschikt was voor kinderen door de romantische elementen uit de film. Ook was de correspondent van mening dat de film karakterisering bevat die wij niet van Disney gewend zijn.⁶⁰ De reacties op deze film zijn dus wisselend.

Over het algemeen lijken de kranten wel kritisch te zijn op de films, maar vooral omdat er óf een Europees boek aan vooraf ging, of omdat Disney een hoge verwachting had geschept. Er wordt bij *Lady en de Vagebond* wel gelet op geschiktheid voor kinderen, maar men lijkt de film niet te zien als een gevaar. Daarnaast lijkt vooral het *Vrije Volk* zich vaak negatief uit te laten over de films, wat wellicht te verklaren valt doordat dit een verzuilde krant was en er dus een ideologie op naield.

Het concept modernisering omvat niet alleen met medium film. Disney probeerde in die tijd ook op andere vlakken vernieuwend te zijn. De pers was hier dan ook regelmatig mee bezig: het publiek werd op de hoogte gesteld van Disney's nieuwe projectiesystemen, waaronder de *circarama* (een 360 graden projectiesysteem dat Disney presenteerde op de Wereldtentoonstelling in Brussel) en er werd vol bewondering geschreven over Disney's amusementpark Disneyland in Anaheim, Californië (1958). De *circarama* verscheen in 1955 voor het eerst in de berichtgeving en de kranten vermeldden hoe speciaal deze was. Het

---

⁵⁵ *20.000 Leagues Under the Sea*, geregisseerd door Richard Fleischer (De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1954). Ik gebruik in de tekst de Nederlandse titel, omdat dit ook gedaan wordt door de kranten uit die tijd en dit de gangbare titel was voor de film in Nederland.

⁵⁶ "Duiken met Kapitein," *Het Parool*, 16 juli 1955.

⁵⁷ "Nieuwe Thalia opent met 'n Jules Verne-fantasie Het Vrije Volk, , 9 juli 1955.

⁵⁸ *Lady and the Tramp*, 1955.

"Amsterdamse Filmpremières: De Lady en de Vagebond: Kerstfilm bij uitstek," *De Telegraaf*, 24 december 1955.

⁵⁹ "Een nieuwe sublieme Walt Disney: "De Lady... en de Vagebond"," *De Telegraaf*, 8 december 1955.

⁶⁰ "Weinig Geslaagde film over Hondenliefde," *Het Vrije Volk*, 24 december 1955.

Parool schreef zelfs dat 'dit de laatste stap voor de wide-screen' was, zo revolutionair vonden men het.⁶¹

Disneyland was ook ruim aanwezig in de berichtgeving. Disney gebruikte Disneyland om nieuwe wetenschap en technologieën te presenteren. Volgens Janet Wasko gebruikte Disney zijn park onder andere om klassieke Disneythema's uit te breiden en om Amerikaanse waarden te benadrukken en te delen.⁶² Ook werd Disneyland gebruikt om oude Disneyverhalen te laten herleven en hier het maximale uit te halen.⁶³ Disney gebruikte het park bovendien om nieuwe uitvindingen en moderne technologieën te presenteren. "Geen wonderstad kan zich meten met Disneyland" is de attitude die de kranten over het algemeen hebben tegenover het themapark.⁶⁴

De kranten schrijven met bewondering over de vier werelden waarin het park verdeeld is: Tomorrowland, Adventureland, Frontierland en Fantasyland.⁶⁵ Vooral van Tomorrowland, "Het land van de Toekomst," leek de pers onder de indruk te zijn. In dit deel van het park werden de nieuwste technologische uitvindingen aan het publiek getoond.⁶⁶ Wasko benadrukt dat het doel van Disney in dit park is om 'het verleden te vieren en de toekomst te beloven'.⁶⁷ "Maar het meest aantrekkelijke deel van Disneyland, vooral voor de jeugd is het land van Morgen, To-morrow-land, een blik op de wereld zoals die mogelijk zal zijn in 1986," ook dit citaat toont aan hoe men nieuwsgierig was naar alles wat de Amerika en de toekomst te bieden had.⁶⁸ Door de sterk positieve berichtgeving over Tomorrowland en alles wat daar te zien was, koppelen de kranten 'nieuw' aan de toekomst. Dit suggereert een positieve relatie tussen Amerikanisering, modernisering en de toekomst (van Nederland). In tegenstelling tot de door Wasko genoemde doelen van het park, werd er weinig geschreven over Fantasyland, het land waar klassieke figuren tot leven komen. *De Telegraaf* schrijft zelfs "Het ligt voor de hand dat dit deel van het park de aangewezen verblijfplaats is voor alle fantasiefiguren die uit Disney's vruchtbare tekenpen zijn geboren."⁶⁹ Het enthousiasme over dit deel van het park is

---

⁶¹ "Film-in-de-rondte," *Het Parool*, 16 juli 1955.

⁶² Wasko, *Understanding Disney*, 155.

⁶³ Wasko, *Understanding Disney*, 155.

⁶⁴ "Sprookjespark is bijna een reis naar Amerika waard Kinderparadijs van Walt Disney Mechanische leeuwen slaag hun klauwen vergeefs uit," *De Volkskrant*, 3 september 1955.

⁶⁵ "De muis, die een berg baarde, Tuin vol Wonderen Dat is Disneyland," *De Telegraaf*, 23 september 1955.

⁶⁶ "Disney-land," *Het Parool*, 19 maart 1955.

⁶⁷ Wasko, *Understanding Disney*, 172.

⁶⁸ "De muis, die een berg baarde, Tuin vol Wonderen Dat is Disneyland," *De Telegraaf*, 23 september 1955.

⁶⁹ "De muis, die een berg baarde, Tuin vol Wonderen Dat is Disneyland," *De Telegraaf*, 23 september 1955.

dus beduidend minder groot bij de Nederlandse pers, ondanks dat dit één van Disney's belangrijkste delen van het park was.

Dit uitgebreide thema komt dus op verschillende vlakken voor in de berichtgeving. De films werden kritisch benaderd, maar over Disneyland, een fenomeen waarover in Nederland geschreven werd op basis van verhalen van anderen, was men erg positief. De kranten leken benieuwd naar wat Disney nog meer te bieden had voor de toekomst. Dit bewijst dus dat de Nederlanders wellicht klaar waren voor veranderingen, net als Schuyt en Taverne beweren. *Het Vrije Volk* lijkt zich echter weinig te bemoeien met dit thema, alleen de nieuwe films keren op negatieve wijze terug in de berichtgeving. De krant lijkt zich voornamelijk te richten op binnenlandse nieuwtjes.

Thema 2: Amerika als leermeester

Dit thema sluit nauw aan bij het thema 'modernisering/vernieuwing', want zoals eerder gesteld, keek Nederland op tegen Amerika op onder andere technologisch gebied. Dit staat in verband met het feit dat Amerika Europa steunde met de wederopbouw en landen als Nederland afhankelijk waren van deze grootmacht. Het artikel van bijvoorbeeld Righart, over de familie Doorsnee, lijkt dit te ondersteunen: de Nederlanders krijgen te maken met nieuwe, onbekende producten en fenomenen die zich in Nederland vestigden.⁷⁰

Zoals eerder bleek, worden Disney en Amerika vaak aan elkaar gekoppeld. Disney werd gezien als een strikt Amerikaans fenomeen.⁷¹ Waar Disney goed presteert, meent de pers dat Amerika dat ook doet, waardoor Disney's expertise of successen gelijk ook gezien worden als successen van Amerika. Daardoor zou er gesteld kunnen worden dat in de berichtgeving Disney gezien werd als leermeester. De Volkskrant noemt zelfs een keer dat Disney Amerika als vazalstaat heeft ingelijfd.⁷² Het thema 'Disney als kwaliteitsmeter' gaat meer in op Disney's expertise.

Een enkele journalist noemt zelfs dat Disney de Amerikaan herinnert aan zijn of haar geschiedenis en toekomst van Amerika. Er zou zelfs gesteld worden dat Disney weer als leermeester voor Amerika fungeert. De journalisten benadrukken namelijk dat Disney ook een

---

⁷⁰ Righart, *Eindeloze Jaren Zestig*, 87.

⁷¹ Wasko, Phillips en Meehan, *Dazzled by Disney?*, 50.

⁷² "Tekensfilm geen Tekensfilm meer. Alice (uit Wonderland) verdwaald in Disneyland," *De Volkskrant*, 22 december 1951.

belangrijke rol speelt voor de Amerikanen: hij zou hen eraan herinneren wat de geschiedenis en de toekomst van hun land is.⁷³

Door de positieve houding lijken de kranten trouwens wel open te staan om te leren van Disney of Amerika. De verslaggeving is uitgebreid en positief, wat suggereert dat men verwacht hier meer van te zien in de toekomst. De berichtgeving en de literatuur suggereert ook dat Disney gezien wordt als de Ander. Door Amerika of Disney af te spiegelen met iemand die voorloopt op technologisch gebied en waarvan wij kunnen leren, positioneert Nederland zich als niet-gelijke hieraan.

Thema 3: Generatieconflict

Het generatieconflict is een thema dat erg duidelijk in de literatuur naar voren komt. Zoals Righart schreef, begon de jeugd zich in de jaren vijftig en zestig af te zetten tegen de bestaande regels van de ouderen en ontstond er daardoor een kloof tussen de twee groepen. Dit was het begin van de vorming van jeugdculturen in Nederland.

Uit de berichtgeving wordt vooral benadrukt dat Disney en zijn producten iets zijn voor de hele familie. Men schrijft dat sommige films leuk zijn voor de jeugd, maar een enkele keer wordt gezegd dat deze wellicht niet geschikt zijn voor kinderen, zoals bijvoorbeeld *Perri*.⁷⁴ Ook in het geval van Disneyland wordt er genoemd dat het leuk is voor kinderen, maar er worden ook aspecten van het park benadrukt die geschikt zijn voor het hele gezin, zoals het House of Tomorrow, een revolutionair huis dat gemaakt is van plastic.⁷⁵ Verder richtte Disney zich tegelijkertijd op volwassenen: hij maakte natuurfilms, documentaires in zijn televisieprogramma komen wetenschappelijke onderwerpen aan bod. *Dazzled by Disney?* toont ook aan dat Disney de nadruk vooral legt op de verbinding met familie, wat ook in Nederland duidelijk werd.⁷⁶

In het geval van Disney is er dus eerder sprake van een samenkomst van generaties, dan de scheiding daarvan. Doordat het zijn doel is amusement te maken voor iedereen, blijkt in de berichtgeving de kloof tussen jongeren en ouderen niet terug te komen zoals Righart en andere onderzoekers die omschrijven.

---

⁷³ ““Davy Crockett-rage bedwelmt Amerika”,” *De Telegraaf*, 10 september 1955.

⁷⁴ “Fantasie naar de natuur, Het eekhoortje “Perri” nieuwste filmheld van Walt Disney,” *De Volkskrant*, 19 juli 1958.

⁷⁵ “Disney herbergt een experiment in woningbouw,” *Het Parool*, 11 november 1958.

⁷⁶ Wasko, Phillips en Meehan, *Dazzled by Disney?*, 47.

2: Thema's uit de bron

In dit hoofdstuk worden aanvullende thema's uit de krantenartikelen onderzocht. Het gaat hier om thema's die niet blijken uit de literatuur, maar wel duidelijk naar voren komen in het bronnencorpus. Het hoofdstuk is opgedeeld in drie thema's: 'Disney en televisie', 'Disney als kwaliteitsmeter' en 'Disney als idool'. In elke sectie worden deze toegelicht.

Thema 1: Disney en televisie

Aanvullend op het thema 'modernisering/vernieuwing' wordt uit de berichtgeving over Disney ook duidelijk dat er naast zijn andere onderwerpen veel werd geschreven over Disney's televisieprogramma: Disneyland. Volgens Wasko was Disney één van de eerste filmmakers uit Hollywood die investeerde in televisie.⁷⁷ Televisie was op dat moment een opkomend medium, maar een klein deel van de (Nederlandse) huishoudens had er een in zijn bezit. Aan het eind van de jaren vijftig een kwart van de Nederlandse huishoudens een zwart-wittelevisie.⁷⁸ Walt Disney maakte gebruik van de groei van de televisie en streefde ernaar de (Amerikaanse) consument in de huiskamer aan te spreken.⁷⁹ Hij ontwikkelde daarom de televisieserie *Disneyland*.⁸⁰ Disney probeerde hiermee politieke of sociale ontwikkelingen aan het publiek te tonen en zijn waarden te delen. Tegelijkertijd verdiende hij geld met en maakte hij reclame voor zijn pretpark, dat dezelfde naam droeg en in dezelfde onderwerpen verdeeld was als de serie. De serie verscheen in 1958 in Nederland, toen verschillende omroepen enkele afleveringen kochten (KRO, VARA en NCRV). Opvallend is dat de kranten de serie en het park niet aan elkaar lijken te linken, terwijl deze wel expres tegelijkertijd zijn ontwikkeld.

Vooraf *De Telegraaf* en *De Volkskrant* vermeldden trots dat de Nederlandse televisie de serie had gekocht.⁸¹ Er werd regelmatig geschreven dat deze afleveringen het beste waren wat de televisie die avond te bieden had en de aflevering werd kort samengevat.⁸² Het lijkt erop dat de kranten alles aannemen wat er in de serie verteld werd; er werd vrijwel niet kritisch over geschreven. Dit is opvallend, gezien de kranten beiden een behoudende ideologie hadden (katholiek en conservatief). Echter, de serie is ook gekocht door twee christelijke omroepen, namelijk de NCRV en de KRO.

---

⁷⁷ Wasko, *Understanding Disney*, 21.

⁷⁸ Verhoef, "Opzien tegen modernisering," 115.

⁷⁹ Wasko, *Understanding Disney*, 157-58.

⁸⁰ Wasko, *Understanding Disney*, 158.

⁸¹ "Ether Nieuwtjes," *De Telegraaf*. 1 februari 1958.

⁸² "Het zit in de Lucht, uit de verte gezien," *De Volkskrant*, 9 mei 1958.

Al vanaf het begin van de televisie in Nederland was er Amerikaanse televisie te zien waarover positieve berichten te lezen waren in de krant (“Het enige boeiende vond de redactie de Disneyfilm “Operatie Diepvries””).⁸³ De kranten lijken in dit geval dus de voordelen van een televisie te willen benadrukken en lijken dus mee te gaan met deze ontwikkeling. Over de inhoud van de serie lijken de kranten niet te twijfelen. Het lijkt er op dat de journalisten juist het kijken naar televisie willen stimuleren en in dit geval de modernisering te lijken omarmen. Ze nodigen de lezer uit hier dus ook gebruik van te maken. *Het Vrije Volk* is hierop een uitzondering: de krant vermeldt de serie nauwelijks, waar de andere kranten dit elke keer doen als de serie uitgezonden wordt. Wellicht wil de krant het kijken naar televisie niet bevorderen.

Thema 2: Disney als kwaliteitsmeter

Door zijn vele ervaring en hoge aanzien leek Disney een soort normstelling te zijn voor de Nederlandse correspondent. De kranten vergelijken regelmatig andere films met die van Disney, waarbij Disney de norm legt. Er werd geschreven dat andere filmmakers net zo (of zelfs beter) wilden zijn als Disney.⁸⁴ De kranten benadrukken dat Disney’s films een niveau hadden dat moeilijk te evenaren was.⁸⁵

Toen Walt Disney in 1955 een bezoek bracht aan Nederland, wilde men hem graag Disney de Haagse Profilti studio’s tonen. Er wordt dan ook vol trots geschreven als Disney de nagesynchroniseerde versie van *Alice in Wonderland* geslaagd vond en hij stelde dat de Nederlanders het niveau van de Amerikanen konden evenaren.⁸⁶

De hoge verwachting van Disney’s expertise en de kwaliteit van zijn werken, valt te verklaren uit de groei van de consumentencultuur in Nederland. Er kwamen steeds meer (Amerikaanse) producten op de markt, die allemaal wilden inspelen op de luxe en vrije tijd die zich in Nederland begon te vormen. Door de grote import van buitenlandse films en daardoor ook het grote aanbod, werd er veel verwacht van een film van iemand zoals Disney. Dit bleek dan ook uit de berichtgeving.

---

⁸³ “Kijk naar: Diepvries,” *De Telegraaf*, 14 februari 1958.

⁸⁴ “Marten Toonder droomt van een grote tekenfilm”, *De Telegraaf*, 16 juli 1955.

⁸⁵ “Missionaris kreeg weinig gehoor,” *Het Vrije Volk*, 3 mei 1958.

⁸⁶ “Disney bij Profilti: “Jullie werk is perfect””, *De Telegraaf*, 3 juli 1951.

Daarnaast werd er door Disney's uitgesproken en herkenbare tekenstijl regelmatig geschreven dat iemand bewoog of iets deed 'zoals Disney dat kan tekenen'.⁸⁷ Ook dit toont aan dat Disney op het gebied van tekenfilms een toonaangevende en belangrijke rol speelde. Iedereen herkende zijn stijl en deze was zo uitgesproken dat deze zelfs werd gebruikt als referentiekader.

Zoals eerder gesteld was het doel van Disney om amusement te produceren. Echter, een enkele keer schrijft een journalist dat Disney's werken gerekend kunnen worden tot kunst, of worden er woorden gebruikt die dit suggereren. *De Volkskrant* schreef bijvoorbeeld dat Disney zijn film *Doornroosje* kunst zou kunnen noemen.⁸⁸ Van Beusekom betoogde dat het aan het begin van de twintigste eeuw niet duidelijk was wat de rol van film was en waarvoor het gebruikt kon worden. Het feit dat Disney's films onder de noemer 'kunst' geplaatst wordt, betekent dat de kwaliteit van de films van dusdanig niveau was en als erg belangrijk gezien werd door de Nederlandse pers.

Thema 3: Disney als idool

Uit de berichtgeving blijkt Disney als persoon ook een belangrijk te zijn. Er verschijnen berichten die gaan over Disney's persoonlijke leven, toekomstplannen en zoals hierboven gebleken zijn expertise. Daarom zal dit thema uitdiepen hoe de Nederlandse pers om ging met Walt Disney als persoon. Dit zal gekoppeld worden aan het concept *The American Dream*.⁸⁹ Het houdt in dat iedereen, hoe arm diegene ook is, succesvol en welvarend kan worden.⁹⁰ Hierbij werd er een beeld verspreid van Amerika als het land van de kansen. Foto en film waren hierbij van belang, deze verspreidden een gemaakt beeld van de Amerikaanse cultuur.⁹¹ Dit gebeurt ook in de Nederlandse berichtgeving. In veel berichten wordt geschreven over Walt Disney's afkomst en hoe hij zijn bedrijf heeft opgebouwd. Dit concept zal dus toegepast worden op de berichtgeving over Disney.

Disney's afkomst en armoede aan het begin van zijn carrière worden regelmatig genoemd en zelfs benadrukt. De kranten schrijven dat Walt Disney zijn carrière arm starttem

---

⁸⁷ Bijvoorbeeld: "Van radioredacteur tot Snuisterijenverkoper," *De Telegraaf*, 14 augustus 1951.

"Ergens op onze Rommelzolder moet zich nog een schuchtere logee bevinden," *De Telegraaf*, 19 juli 1958.

⁸⁸ "Een Japanse Draak in Nikkatuscope Sprookjesoom Walt Disney Drukt Berlijn aan zijn hart," *De Telegraaf*, 2 juli 1958.

⁸⁹ Terreehorst, "Het felrealisme van My Generation," 137.

⁹⁰ Terreehorst, "Het felrealisme van My Generation," 137.

⁹¹ Terreehorst, "Het felrealisme van My Generation," 137.

maar zichzelf omhoog heeft gewerkt.⁹² Vaak wordt de lezer eraan herinnerd dat de opbouw Disney's bedrijf begon met Mickey Mouse.⁹³ Er wordt regelmatig genoemd hoe veel geld Disney's films kostten, hoe bekend Walt Disney is en hoe groot zijn bedrijf nu is ("Thans zijn 800 kunstenaars, schrijvers, musici, fotografen, technici en tekenaars aan zijn ateliers verbonden...").⁹⁴ Het beeld van de American Dream wordt dus enorm toegepast op Walt Disney in de Nederlandse berichtgeving.

Tevens noemt men vaak waar men Disney van kan kennen en er wordt benadrukt hoe groots en belangrijk hij is.⁹⁵ Hij wordt bijvoorbeeld "De grote man van de Amerikaanse tekenfilm [...]" genoemd.⁹⁶ Bovendien noemden meerdere berichten voorbeelden van bekende sprookjesfiguren die Disney gemaakt heeft.⁹⁷ Hij wordt onder andere 'de vader van Mickey Mouse' genoemd en regelmatig geassocieerd met Donald Duck.⁹⁸ De kranten leggen de nadruk op Disney's grootsheid en zijn expertise op filmgebied. Dit hangt ook samen met het thema 'Disney als kwaliteitsmeter'.

Walt Disney wordt gezien als iemand met veel macht. Een voorbeeld hiervan is dat hij Joan Rice en Bobby Driscoll beroemd maakt na hun werk bij Disney.⁹⁹ Dit toont aan dat de correspondenten vonden dat Walt Disney een hoge status had binnen het filmvak en zo'n daarop grote invloed had, dat hij invloed had op de levens van anderen.

Het opvallende aan de berichtgeving is bovendien dat men een duidelijk beeld wil verspreiden van Disney's persoonlijkheid. Hij wordt vaak omschreven als eenvoudig, bescheiden en vrolijk.¹⁰⁰ Geen enkele keer zijn de woorden die zijn karakter omschrijven negatief. De kranten lichten verschillende gebeurtenissen toe waarbij Walt Disney's persoonlijkheid duidelijk naar voren komt. Voorbeelden hiervan zijn Walt Disney's bezoek aan

---

⁹² Bijvoorbeeld: "Sprookjespark is bijna een reis naar Amerika waard, Kinderparadijs van Walt Disney, Mechanische leeuwen slaag hun klauwen vergeefs uit," *De Volkskrant*, 3 september 1955.

⁹³ "Mickey Mouse komt terug," *De Telegraaf*, 6 maart 1951.

"Walt Disney komt Nederland bekijken ook en vooral met filmogen," *De Telegraaf*, 30 juni 1951. *Het Vrije Volk*, 7 maart 1951.

"Journaal in Filmland," *Het Vrije Volk*, 16 juni 1951.

⁹⁴ "Walt Disney komt Nederland bekijken, Ook en vooral met filmogen," *De Telegraaf*, 30 juni 1951.

⁹⁵ "Vader van Mickey mouse vier dagen in ons land," *Het Parool*, 29 juni 1951.

⁹⁶ "Walt Disney komt naar Nederland," *De Telegraaf*, 11 april 1951.

⁹⁷ "Walt Disney komt Nederland bekijken, Ook en vooral met filmogen," *De Telegraaf*, 30 juni 1951.

⁹⁸ Zo'n elf keer.

⁹⁹ "De tiende Muze," *De Telegraaf*, 14 maart 1951.

"Journaal uit Filmland," *Het Vrije Volk*, 17 maart 1951.

¹⁰⁰ "Koning van Disneyland standwerker in Berlijn Met 6 lijfwachten en 'n schaterlach," *De Volkskrant*, 5 juli 1958.

Nederland en het filmfestival in Berlijn waar hij een interview houdt, die ik hieronder verder zal toelichten.

Al maanden voor Walt Disney's bezoek aan Nederland werd dit aangekondigd in de krant.¹⁰¹ Hierbij schrijft men vooral over de persconferentie in het Amstel Hotel. Er wordt geschreven dat hij bijzonder vriendelijk en bescheiden is en hij iedereen kan laten 'brullen' van plezier.¹⁰² Er wordt ook aandacht besteed aan Walt Disney's voorkomen; de kranten omschrijven zijn vrolijke, verzorgde uiterlijk en ook dat van zijn echtgenote.¹⁰³ De nadruk ligt erop dat hij 'normaal' is: hij heeft hobby's en twee tienerdochters en is bescheiden ondanks zijn beroemdheid. Er wordt in de berichtgeving over zijn bezoek aan Nederland dus door alle kranten een totaalbeeld geschetst van Disney als persoonlijkheid.

Tijdens het filmfestival in Berlijn geeft Walt Disney ook een persconferentie. Volgens *De Telegraaf* heeft hij een "vertrouwenswekkende" stem en *De Volkskrant* benadrukt zijn vrolijke en aanstekelijke lach.¹⁰⁴ De correspondent noemt hem hier "Oom Walt".¹⁰⁵ De kranten presenteren hem als een bescheiden, gelukkige man.¹⁰⁶ Ze lijken hier een beeld te creëren dat Walt Disney als een bekende aanvoelt voor de lezer.

Men kan dus concluderen dat de berichtgeving over Disney als persoon het concept van *The American Dream* bevestigt en ook voedt. Deze berichtgeving over Walt Disney zelf draagt een ideaalbeeld uit aan de Nederlandse lezer: hij is een vriendelijke, vrolijke Amerikaan die ondanks zijn grote, succesvolle carrière nog steeds een 'gewoon' geliefd persoon is. Hij zorgt voor zijn gezin, werkt hard en wordt gezien als expert binnen zijn vak. Hij komt ook over als intelligent, regelmatig presenteert hij een nieuwe technologie of een slim businessplan. Er zou gezegd kunnen worden dat Disney in deze berichtgeving verheerlijkt wordt. In geen enkel bericht verschijnt iets negatiefs over zijn persoonlijkheid of zijn acties. Walt Disney vormt hier dus een goed voorbeeld van de Amerikaanse droom, volgens de Nederlandse kranten is hij de ideale man en ze willen de Nederlanders graag laten zien hoe speciaal hij is en hoe hij gebruik

---

¹⁰¹ *Het Parool*, 11 april 1951.

"Walt Disney komt naar Nederland," *De Telegraaf*, 11 april 1951.

¹⁰² "Vader van Mickey mouse vier dagen in ons land," *Het Parool*, 29 juni 1951

"Walt Disney bezoekt Volendam en Marken," *De Volkskrant*, 30 juni 1951.

¹⁰³ "Walt Disney komt Nederland bekijken, Ook en vooral met filmogen," *De Telegraaf*, 30 juni 1951

"Walt Disney vond het wel weer in orde," *Het Vrije Volk*, 30 juni 1951.

¹⁰⁴ "Een Japanse Draak in Nikkatuscope Sprookjesoom Walt Disney Drukt Berlijn aan zijn hart," *De Telegraaf*, 2 juli 1958.

¹⁰⁵ "Een Japanse Draak in Nikkatuscope Sprookjesoom Walt Disney Drukt Berlijn aan zijn hart," *De Telegraaf*, 2 juli 1958.

¹⁰⁶ *De Volkskrant*, 30 juni 1951.

heeft gemaakt van de kansen die een land als Amerika te bieden heeft. Over het algemeen wordt het idee gewekt dat Disney een toegankelijk persoon is, waar 'gewone' mensen zich aan kunnen herkennen. Hij wordt hier gepositioneerd als 'one of us', in plaats van de Ander, waarbij de kranten hem dichtbij de Nederlandse lezer proberen te plaatsen, ondanks zijn buitengewone expertise. Hierdoor krijgt de lezer het gevoel dichtbij hem te staan, wat de acceptatie van Amerikanisering en modernisering vermakkelijkt.

Conclusie

Dit onderzoek heeft zich gericht op de berichtgeving over Disney in de jaren vijftig in Nederland. Daarbij werden berichten uit *De Telegraaf*, *De Volkskrant*, *Het Vrije Volk* en *Het Parool* onderzocht. Er zijn verschillende thema's ontwikkeld aan de hand van de literatuur en daarnaast zijn er thema's gevonden binnen het onderzochte bronnencorpus. Deze hebben verschillende perspectieven gecreëerd over het hoe men in de jaren vijftig aankeek tegen modernisering en ook Amerikanisering. Hierbij kan de hoofdvraag 'Welk beeld schetsten de Nederlandse kranten van Amerika in de berichtgeving over Disney tussen 1950 en 1960?' geformuleerd worden, die aan de hand van de volgende deelvragen beantwoord kan worden: *Welke thema's zijn er te onderscheiden in de literatuur en in het bronnencorpus? Hoe verhouden deze thema's zich tot elkaar? Hoe passen deze thema's in de context van Nederland in de jaren vijftig?*

Het thema 'modernisering' liet zien dat in zowel de literatuur als in het bronnencorpus dit een belangrijk onderwerp was. Disney's grootste product, film, was een omstreden onderwerp in de jaren vijftig maar zeker niet afwezig in de Nederlandse berichtgeving. Men schreef vaak kritisch maar lovend over Disney's nieuwste films. Men uitte meer kritiek op de uitvoering van de film, dan de maatschappelijke rol daarvan. Uit de berichtgeving bleken ook andere uitvindingen en ideeën van Disney van belang voor de pers, waaronder de circarama en Disneyland. Ook hierover leek de pers eerder positief dan negatief. Op het gebied van modernisering lijkt men dus niet zo huiverig als de literatuur suggereerde, maar men leek eerder enthousiast te zijn, zeker over de producten of fenomenen die (nog) niet in Nederland verschenen waren.

Uit het thema 'Amerika als leermeester' bleek dat men op keek tegen de grootmacht. Men was verwonderd over de nieuwe dingen en de slimme ideeën die Disney (of 'Amerika') had. De berichtgeving laat dit ook doorschemeren, maar het gaat soms om Disney zelf als de leermeester in plaats van Amerika. Op dit gebied lijkt Nederland dus niet zo stug te zijn als Verhoef beweert, maar lijkt eerder juist mee te gaan in het nieuwe. Ook wordt Disney's mening als belangrijk ervaren en blijkt een enkele journalist de Nederlandse filmmarkt te willen vergelijken met de Amerikaanse.

Terugkomend op het door Verhoef aangehaalde concept 'othering', kan er gesteld worden dat Nederland Amerika inderdaad ziet als de grote 'Ander' en spiegelt de eigen cultuur

aan de vreemde. Door Amerika af te schilderen als het land van de toekomst, het land vol kansen et cetera, benadrukken de kranten niet alleen dat er nog veel te leren valt, maar ook dat de mentaliteit in Nederland heel anders is dan in Amerika. Waar er in Amerika al ruimte is voor allerlei soorten bioscopen en pretparken, lijkt er in Nederland nog sprake te zijn van traditie en eenvoud zoals Schuyt en Taverne die omschrijven. De Nederlandse pers laat de lezer graag kennismaken met modernisering, maar Nederland stond pas in de kinderschoenen bij het deelnemen hieraan.

Het thema 'generatieconflict' lijkt nauwelijks terug te komen in de berichtgeving. Dat komt onder andere omdat Disney een bedrijf is dat producten maakt voor de hele familie, voornamelijk voor kinderen, en daarmee ook geassocieerd werd. Ook spreekt hij oudere generaties aan met het maken van cowboyfilms en natuurfilms. Daardoor wijst het bronnencorpus niet naar een kloof tussen generaties zoals Righart en de Rooy die benadrukken, maar eerder naar een samenkomst daarvan.

Daarnaast heb ik drie thema's gevonden in de berichtgeving die niet voor kwamen in de literatuur. Allereerst heb ik 'Disney en televisie' geformuleerd als thema. De kranten zijn zo enthousiast over de serie Disneyland, dat het lijkt alsof ze mensen willen overtuigen ernaar te kijken. Ook hier lijkt de enthousiasmering van de lezer de overhand te hebben aan negatieve berichten en lijken de kranten graag te willen dat de lezer de serie kijkt. De trots die de kranten uitspreken na de aankoop van de serie is hier bewijs van.

Het thema 'Disney als kwaliteitsmeter' benadrukt Disney's expertise op het gebied van film en staat in verband met het thema 'Amerika als leermeester'. Uit de berichtgeving blijkt dat Disney's film de norm waren voor veel andere films uit die tijd. Dit staat in verband met de groeiende consumentencultuur. Disney's films werden dusdanig hoog beoordeeld dat sommigen het zelfs tot kunst benoemen en hij hier wordt afgebeeld als de Ander.

Het laatste thema, 'Disney als idool', sluit hier echter niet bij aan. Dit thema laat zien dat de kranten Disney's persoonlijkheid ook belangrijk vonden. Disney wordt afgeschilderd als een vriendelijke, lachende 'sprookjesoom' en er wordt continu benadrukt hoe hij zijn bedrijf heeft opgebouwd vanuit niets. Dit kan in verband gebracht worden met De Amerikaanse Droom. De kranten plaatsen Disney heel dichtbij de 'gewone' Nederlander, door het schetsen van zijn toegankelijke, warme persoonlijkheid.

Het is opvallend dat er tussen de kranten onderling weinig onderscheid gemaakt kan worden. De kranten lijken meestal (ongeveer) dezelfde mening te hebben gevormd over

bepaalde onderwerpen. *Het Vrije Volk* wijkt echter het meeste af van de andere kranten: deze krant lijkt af en toe terughoudender wat betreft nieuwe, buitenlandse fenomenen. De krant heeft in dit geval dus een conservatievere houding dan de andere kranten.

Een vervolgonderzoek dat aanbevolen wordt, is een herhaling van mijn onderzoek, maar dan met een aanvullende focus op lokale kranten. De kranten in mijn onderzoek waren vooral gericht op nationaal niveau, maar wellicht had men in de provincie een behoudendere en conservatievere houding dan men in de stad had. Het zou daarom interessant zijn om mijn onderzoek hiermee aan te vullen.

Al met al kan er dus gesteld worden dat de kranten de modernisering en Amerikanisering positief benaderen. Men lijkt de lezer uit te nodigen op de hoogte te blijven van het laatste (Amerikaanse) nieuws op het gebied van film en om televisie te kijken. Er zou gesteld kunnen worden dat door fenomenen als Disney de mentaliteitsverandering duidelijk werd in Nederland: Amerika wordt meestal benaderd als de Ander die Nederland vooruit kan helpen, in plaats van een bedreiging vormt voor de cultuur. Disney hielp met de transitie naar modernisering Amerikanisering en de acceptatie hiervan.

Aantal woorden: 7698

Geciteerde werken

- Delpher. www.delpher.nl.
- Beusekom, Ansjie van. *"Film als Kunst: Reacties op een Nieuw Medium."* PhD thesis, Vrije Universiteit Amsterdam, 1998.
- Dibbets, Karel. "Het Taboe van de Nederlandse Filmcultuur." *Tijdschrift voor Mediageschiedenis* 9.2 (2006): 46-64.
- Hemels, Joan. *De Emancipatie Van Een Dagblad: Geschiedenis Van De Volkskrant*. Baarn: Ambo, 1981.
- Knol, Meta en Terreehorst, Pauline. *This is America, Visies op de Amerikaanse Droom*. Amsterdam: Meulenhoff, 2006.
- Krop, Marnix, Martin Ros, Saskia Stuiveling en Bart Tromp, *Het zevende jaarboek voor het democratisch socialisme*, Amsterdam: De Arbeiderspers/Wiardi Beckman Stichting, 1986.
- Maltby, Richard, "How Can Cinema History Matter More?," *Screening the Past* 22 (2007).
- Peereboom, K. *Het Parool, van Illegale Nieuwsbrief tot Modern Dagbladbedrijf*. Amsterdam: Parool, 1964.
- Righart, Hans. *De Eindeloze Jaren Zestig: Geschiedenis Van Een Generatieconflict*. Amsterdam: Uitgeverij De Arbeiderspers, 1995.
- Righart, Hans en Piet de Rooy. "In Holland staat een huis: Weerzin en vertedering over 'de jaren vijftig'." In *Een stille revolutie? Cultuur en mentaliteit in de lange jaren vijftig*, geredigeerd door Paul Luykx en Pim Slot. Hilversum: Verloren, 1997.
- Schuyt, Kees en Ed Taverne. *1950. Welvaart in zwart-wit*. Den Haag: Sdu, 2000.
- Thomas, Bob. *Walt Disney. A Star Book*. London: W.H. Allen, 1981.
- Verhoef, Jesper. "Opzien Tegen Modernisering: Denkbeelden Over Amerika En Nederlandse Identiteit in Het Publieke Debat Over Media, 1919-1989." PhD thesis, Universiteit Utrecht, 2017.
- Wasko, Janet. *Understanding Disney*. Cambridge: Polity Press, 2001.

- Wasko, Janet, Mark Phillips en Eileen Meehan, bewerkt. *Dazzled by Disney? The Global Disney Audiences Project*. London: Leicester University Press, 2001.
- Watts, Steven. *The Magic Kingdom: Walt Disney and the American Way of Life*. Columbia: University of Missouri Press, 2001.
- Wolf, Mariëtte. *Het Geheim Van De Telegraaf: Geschiedenis Van Een Krant*. Amsterdam: Boom, 2009.

Filmografie

20.000 Leagues Under the Sea. Geregisseerd door Richard Fleischer. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1954.

Alice in Wonderland. Geregisseerd door Clyde Geronimi, Wilfred Jackson en Hamilton Luske. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1951.

Disneyland. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1955.

Dumbo. Geregisseerd door Ben Sharpsteen. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1941.

Lady and the Tramp. Geregisseerd door Clyde Geronimi, Wilfred Jackson en Hamilton Luske. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1955.

Perri. Geregisseerd door Paul Kenworthy en Ralph Wright. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1957.

Snow White and the Seven Dwarfs. Geregisseerd door William Cottrell, William en David Hand, Wilfred Jackson, Larry Morey, Perce Pearce en Ben Sharpsteen. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1937.

The Living Desert. Geregisseerd door James Algar. De Verenigde Staten: Walt Disney Productions, 1953.

Krantenartikelen

Het Parool. "Alice in Wonderland." 8 december 1951.

Het Parool. "Amsterdams Dagboek." 30 juni 1951.

Het Parool. "Bioscoop in het Rond." 19 april 1958.

Het Parool. "Disney-land." 19 maart 1955.

Het Parool. "Disney herbergt een experiment in woningbouw." 11 november 1958.

Het Parool. "Disney's lieve nachtmerrie." 22 december 1951.

Het Parool. "Duiken met Kapitein." 16 juli 1955.

Het Parool. "Film-in-de-rondte." 16 juli 1955.

Het Parool. "Na(tuur)bootsing." 26 juli 1958.

Het Parool. "Vader van Mickey mouse vier dagen in ons land." 29 juni 1951.

Het Parool. 19 maart 1955.

Het Parool. 11 april 1951

De Telegraaf. "Amsterdamse Filmpremières: De Lady en de Vagebond: Kerstfilm bij uitstek." 24 december 1955.

De Telegraaf. "Amsterdamse Filmpremières: Fascinerend vertelsel van Moeder Natuur: "De prairie verdwijnt"." 10 december 1955.

De Telegraaf. ""Davy Crockett-rage bedwelmt Amerika"." 10 september 1955.

De Telegraaf. "De muis, die een berg baarde, Tuin vol Wonderen Dat is Disneyland." 23 september 1955.

De Telegraaf. "De tiende Muze." 14 maart 1951.

De Telegraaf. "Disney bij Profilti: "Jullie werk is perfect"." 3 juli 1951.

De Telegraaf. "Een Japanse Draak in Nikkatuscope Sprookjesoom Walt Disney Drukt Berlijn aan zijn hart." 2 juli 1958.

De Telegraaf. "Een nieuwe sublieme Walt Disney: "De Lady... en de Vagebond"." 8 december 1955.

De Telegraaf. "Ergens op onze Rommelzolder moet zich nog een schuchtere logee bevinden." 19 juli 1958.

De Telegraaf. "Ether Nieuwtjes." 1 februari 1958.

De Telegraaf. "Kijk naar: Diepvries." 14 februari 1958.

De Telegraaf. "Marten Toonder droomt van een grote tekenfilm." 16 juli 1955.

De Telegraaf. "Mickey Mouse komt terug." 6 maart 1951.

De Telegraaf. "Plannen van Disney." 7 februari 1951.

De Telegraaf. "Van radioredacteur tot Snuisterijenverkoper." 14 augustus 1951.

De Telegraaf. "Walt Disney komt naar Nederland." 11 april 1951.

De Telegraaf. "Walt Disney komt Nederland bekijken en vooral met filmogen." 30 juni 1951.

De Telegraaf. "Walt Disney ziet wel wat in de monorail." 27 december 1958.

De Volkskrant. "Fantasie Naar de Natuur Het eekhoortje "Perri" nieuwste filmheld van Walt Disney." 19 juli 1958.

De Volkskrant. "Het publiek ziet het breed Steeds groter wordt het witte doek." 11 januari 1958.

De Volkskrant. "Het zit in de Lucht, uit de verte gezien." 9 mei 1958.

De Volkskrant. "Kapitein Nemo onder de zee Een mannelijk avontuur Europese première in Rotterdam." 9 juli 1955.

De Volkskrant. "Koning van Disneyland standwerker in Berlijn Met 6 lijfwachten en 'n schaterlach." 5 juli 1958.

De Volkskrant. "Nieuws uit Filmland." 30 juli 1955.

De Volkskrant. "'Spiegel van Holland" opende Edinburghs filmfestival Zes kwartier Britse humor "De man in het witte pak" Nieuw Tekenfilmje (Niet van Disney)." 22 augustus 1951.

De Volkskrant. "Sprookjespark is bijna een reis naar Amerika waard Kinderparadijs van Walt Disney Mechanische leeuwen slaag hun klauwen vergeefs uit." 3 september 1955.

De Volkskrant. "Tekening geen Tekening meer. Alice (uit Wonderland) verdwaald in Disneyland." 22 december 1951.

De Volkskrant. "Walt Disney bezoekt Volendam en Marken." 30 juni 1951.

De Volkskrant. "Zesde fotokina Sprookjesland van Automatisering." 27 september 1958.

De Volkskrant. 30 juni 1951.

Het Vrije Volk. "Alice voelt zich thuis in Wonderland van Disney." 27 juli 1951.

Het Vrije Volk. "Eekhoortje in verhalende natuurfilm van Walt Disney." 19 juli 1958.

Het Vrije Volk. "Journaal uit Filmland." 17 maart 1951.

Het Vrije Volk, "Journaal in Filmland" 16 juni 1951.

Het Vrije Volk. "Missionaris kreeg weinig gehoor." 3 mei 1958.

Het Vrije Volk. "Nieuwe Thalia opent met 'n Jules Verne-fantasie." 9 juli 1955.

Het Vrije Volk, "Walt Disney vond het wel weer in orde," 30 juni 1951.

Het Vrije Volk. "Weinig Geslaagde film over Hondenliefde." 24 december 1955.

Het Vrije Volk. 7 april 1951.

Het Vrije Volk. 7 maart 1951.

Bijlage 1 – De Telegraaf

Op volgorde zoals deze verschenen op www.Delpher.nl (gesorteerd op relevantie).

Datum Telegraaf	Titel	Onderwerp	Soort bericht	Formaat	Kernwoorden
11 april 1951	Walt Disney komt naar Nederland	Bezoek Walt Disney aan Nederland	De grote man van de Amerikaanse tekenfilm komt naar ons land om een vakantie door te brengen.	Klein bericht	De grote man van de Amerikaanse tekenfilm
7 februari 1951	Plannen van Disney	De films die Disney nog gaat maken Niet alleen Tekeningen	Disney maakt duurste film, Alice in Wonderland. Nu is hij bezig met Robin Hood. Zijn andere films zijn grote successen.	Klein informatief bericht	Nieuwe films Alice in Wonderland Robin Hood Documentaire Natuurfilm
6 maart 1951	Mickey Mouse komt terug	Terugkomst Mickey Mouse	Walt Disney heeft bekend gemaakt dat Mickey Mouse na 15 jaar weer terug komt.	Klein onderaan pagina	Terugkeer Mickey Mouse 15 jaar
30 juni 1951	Walt Disney komt Nederland bekijken Ook en vooral met filmogen	Verslag van bezoek van Disney aan Nederland	Disney wordt 50 jaar oud. Dertig jaar geleden bedacht hij Mickey Mouse, waardoor hij nu veel artistieke vondsten en originele ideeën heeft. Hij zat in het Amstelhotel en gaf een goed interview. Eenvoudige man. Heeft vertrouwen in de televisie. Moeder en dochters hebben het te druk voor deze persconferentie. Zijn hobby is treintjes bouwen. Hij komt Nederland ook filmisch bekijken.	Groot bericht	Mickey Mouse Hollywood Hobby's Vrouw en kinderen Eenvoudige man In Nederland
3 juli 1951	Disney bij Profilti: "Jullie werk is perfect"	Disney bezoekt Profilti studio Vergelijkt met de Amerikaanse	Walt Disney was in de Profilti studio's om de Nederlandse AIW te zien. Hij gaf Cruys Voorbergh een groot compliment. Het geluid is van het zelfde peil als die van de Amerikanen. Het Nederlandse werk is perfect.	Klein bericht	Hollywood Profilti Studio's Compliment Alice In Wonderland

4 april 1951 4 augustus 1951	Amsterdamse Filmpremières: Een vliegend olifantje en een dichtende draak Dankzij Disney's Toverstift	Verschillende films die in Tuschinski draaien. Dombo is de grootste bekendste die wordt genoemd	De olifant Dombo wordt naar zijn moeder gebracht. Moeder en Dombo komen in de problemen maar Timothy redt hun. Dombo kan vliegen en redt zich prima in het circus. In een tweede film onthult hij studio geheimen. Robert Benchly komt hem opzoeken.	Groot artikel rechts onderaan	Tuschinski Dombo Filmpremière
24 maart 1951	Amsterdamse filmpremières: Enige boeiende paasfilms. Schateiland	De films die in Tuschinski draaien, Schateiland, acteur in door Walt Disney pakje aangemeten	R.L. Stevenson's klassieke avonturenverhaal Schateiland in een duur technicolor pakje door Walt Disney aangemeten. Bijna iedereen kent het.	Rechts bovenaan pagina	Tuschinski Technicolor Filmpremière Schateiland
14 maart 1951	De tiende Muze	Joan Rice wordt ontdekt, Walt Disney biedt haar grote rol aan dus carrière groeit	Bericht over Joan Rice. Disney bood haar een film aan in Robin Hood. Joan's carrière zal hierdoor flink groeien.	Grote foto en titel rechts bovenaan	Amerika's Hope Engeland's hoop Serveuze tot actrice Robin Hood Grote loon Joan Rice
14 augustus 1951	Van radioredacteur tot Snuisterijenverkoper	Interview met man van een winkeltje Knikt zijn hoofd net als Walt Disney kan tekenen	Interview. Zoals Walt Disney kan tekenen, knikte Valeur verstrooid zijn hoofd.	Groot artikel	Tekenen Walt Disney
12 september 1951	Receptie	Over een receptie, Disney wordt genoemd als '... renden als	Ze renden als dwergen van Walt Disney rond.	Groot artikel	Als dwergen Van Disney

		de dwergen van Walt Disney rond'			
10 januari 1951	De tiende muze	De grootste kassuccessen van dat moment. De film Schateiland staat op 5.	Verslag met korte vermelding van Disney.	Groot bericht met foto	Kassuccessen Schateiland

Datum De Telegraaf	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
24 december 1955	Amsterdamse Filmpremières: De Lady en de Vagebond: Kerstfilm bij uitstek	Walt Disney heeft een nieuwe tekenfilm, verslag van de inhoud	Walt Disney doet het het beste als hij mensen of dieren caricutaal mag benaderen. De hoofdpersonages zijn daartegen wel een beetje vlak uitgevallen. In Lady en de Vagebond spelen de mensen vaak een domme rol in dierenfilms. Inhoud van Lady en de Vagebond. Disney is met zijn tijd meegegaan, zonder artistiek bij de pioniers te horen.	Groot artikel met foto en grote titel	Tekenfilm Keurig Typisch Walt Disney Lady en de Vagebond Dierenfilms
10 december 1955	Amsterdamse Filmpremières: Fascinerend vertelsel van Moeder Natuur: "De prairie verdwijnt"	Waar Disney normaal gesproken in zijn tekenfilms personages van goed en slecht van dieren maakt, doet hij dat hier in een echte natuurfilm	Nadruk op opzettelijkheid in dergelijke Disneyfilms, de onnatuurlijke wijze waarop de natuur wordt aangepast aan de vriendelijke optimistische levensbeschouwing van de mensen en kindervriend. Hij kent de dieren menselijke eigenschappen toe. We zien de prairie verdwijnen. WD heeft met deze film een nieuwe pagina opengeslagen van zijn boeiende vertelsels van Moeder Natuur.	Groot linksboven op de pagina, met foto en grote titel	Authentiek Vertelsel Moeder Natuur Kindervriend De Prairie Verdwijnt

21 juni 1955	"Thalia" Rotterdam opent op 7 juli	Opening Thalia Première 20.000 Mijlen onder Zee	De nieuwe bioscoop de Thalia wordt geopend, toont 20.000 Mijlen onder Zee van Disney.	Klein en onopvallend	Opening Première 20.000 Mijlen onder Zee
23 september 1955	De muis, die een berg baarde Tuin vol wonderen: dat is Disneyland	Introductie van Disneyland en omschrijving van alle vier onderdelen ervan	Disneyland, een tuin vol wonderen. Droom van de tovenaars met tekenstift komt uit. Dit heeft drie jaar en 17 miljoen dollar gekost. Omschrijving van Disneyland. Tomorrowland is aantrekkelijk, omschrijving van alle nieuwe technologieën die daar zijn. En dan te bedenken dat dit bij Mickey Mouse begon.	Groot artikel, beslaat hele linkerkant van de pagina, met foto en grote titel	Disneyland Sprookjestuin Toekomst Tomorrowland Mickey Mouse
28 mei 1955	Walt Disney verfilmde Jules Verne "20.000 mijlen onder zee" Sensatie voor londen	Omschrijving van de film	Dit is Walt Disney's eerste speelfilm. Het onmogelijke wordt waargemaakt. 20 miljoen gulden hebben in deze moderne technieken gezeten. Zo realistisch dat men vergeet met een fictie te maken te hebben. Waar wij als kinderen al van droomden heeft Disney waargemaakt. de lawaaisaus van Hollywood nemen wij graag op de koop toe.	Groot artikel met grote foto	Natuur 20.000 Mijlen onder Zee Eerste speelfilm
29 januari 1955	Wonderlijke wereld	Tijdens filmen van 20.000 mijlen onder zee gaf een rog geboorte	Voor 20.000 mijlen onder zee werden zes pijlstaartroggen uit hun netten gelaten. Vijf deden hun werk en de zesde gaf geboorte aan zes nieuwe roggen. Dit zal gebruikt worden als Disney een film gaat maken over de zee.	Onderdeel van ander artikel, dus geen eigen titel Onopvallend links onderaan de pagina	Roggen 20.000 Mijlen onder Zee
31 december 1955	Amsterdamse filmpremières	Kort overzicht van de films die op dat moment draaien	Disney's aardige Lady and the Tramp speelt.	Kort genoemd in bericht	Lady and the Tramp
16 juli 1955	Marten Toonder droomt van een grote tekenfilm	Marten Toonder wil filmpjes maken	Marten Toonder maakt vooral reclamefilmpjes maar wil ook een tekenfilm maken "... hij wil de wereld bewijzen dat er ook andere tekenfilms gemaakt kunnen worden dan de American style gooien en smijtfilms of de zuiver naturalistische van	Artikel in het midden van de pagina met foto van Marten Toonder	Naturalistisch Marten Toonder American Style Tekening

			Walt Disney. Het is wel een tegenvaller na de geweldige roep die eraan vooraf ging.		
16 juli 1955	20.000 mijlen onder zee	Inhoud 20.000 Mijlen onder Zee	Het verhaal gaat over onderzeeërs. Deze verdwijnt op de bodem maar ze redden zichzelf. Walt Disney is producer en besteedt aandacht aan de boodschap van het verhaal.	Kort informatief bericht	20.000 Mijlen onder Zee Onderzeeër Boodschap van het verhaal
10 september 1955	“Davy Crockett-rage bedwelmt Amerika”	Artikel over Davy Crockett Walt Disney hielp de gemiddelde Amerikaan de levende belangstelling in de historie van zijn land te stimuleren. Drie televisiefilms over Davy Crockett.	Disney deed het zijne om de gemiddelde interesse in de geschiedenis van Amerika te stimuleren.	Groot artikel met grote titel en foto van Davy Crockett	Televisiefilm Succes Davy Crockett Historie
12 november 1955	Wie leverden de meeste filmdollars op?	Verlag van succesvolle filmmakers	De meest succesvolle producties, poducenten, acteurs, actrices en filmmakers. Walt Disney was de filmmaker wiens producties het meeste opleverden. Onderzoek uitgevoerd door Amerikaans blad	Klein artikel onderaan	Succesvol Filmdollars Walt Disney leverde veel op
8 december 1955	Een nieuwe sublieme Walt Disney: “De Lady... en de Vagebond”	Lady en de Vagebond gaat voor het eerst draaien, wordt lovend over het verhaal gesproken. Vanaf volgend	De nieuwe, grote kleuren-tekenfilm van Walt Disney die door iedereen de aller-allerbeste uit de Hollywoodse toverfabriek wordt genoemd. Schenkt vreugde. Gaat in première in vijf grote theaters. De krant zal de avonturen van het tweetal dagelijks publiceren.	Groot bericht met meerdere afbeeldingen	Première Exclusief bij de Telegraaf Avontuur Lady en de Vagebond Tekenfilm

		blad worden dagelijks de verhalen gedeeld in de Telegraaf			
15 januari 1955	Amsterdamse Filmpremières, filmcamera dichtbij de dichter romeo en Julia "Thuis" Onder het kopje Prolongaties en reprises	In Alhambra blijft de monumentale natuurfilm "De woestijn leeft" van Disney aandacht trekken	De Woestijn leeft is een succes in Alhambra.	Klein onderdeel van groter artikel met grote titel en afbeelding	Natuur Nog steeds succes De Woestijn Leeft
22 januari 1955	Amsterdamse filmpremières, U spreekt met uw moordenaar Onder het kopje Prolongaties en reprises	In Alhambra blijft "De woestijn leeft" van Disney een succes	De Woestijn leeft is nog steeds een succes in Alhambra.	Klein onopvallend bericht, een enkele zin in een alinea	Natuur Nog steeds succes De Woestijn Leeft
5 februari 1955	Amsterdamse filmpremières, prolongaties en reprises	Alhambra houdt nog steeds "de woestijn leeft"	De Woestijn leeft is nog steeds een succes in Alhambra.	Grote titel maar korte zin in het bericht	Natuur Nog steeds succes De Woestijn Leeft
12 februari 1955	Amsterdamse filmpremières, Sprankelende Franse film: "Het Bed" Onder het kopje Prolongaties en reprises	Nog steeds in Alhambra Disney's natuurfilm een succes	De Woestijn leeft is nog steeds een succes in Alhambra.	Grote titel, korte alinea	Natuur Nog steeds succes De Woestijn Leeft
19 februari	Amsterdamse filmpremières	"De Woestijn leeft" gaat in Alhambra met opgewektheid	De Woestijn leeft is nog steeds een succes in Alhambra.	Korte zin in alinea Prolongaties en reprises	Natuur Nog steeds succes De Woestijn Leeft

	“Boeiend beeld van Hollywood “the bad and the beautiful” Prolongaties en reprises	en vertrouwen een tiende week in			
28 februari 1955	Amerika vraagt en wij draaien... Sinterklaas in Volendam	Disney vroeg een filmpje van tien minuten te maken over Sinterklaas	Walt Disney had de hand in het bezoek van Sinterklaas waarvan een kleurenfilmpje gemaakt werd. Het was erg koud. Walter Smith deed zich als een geboren dirigent voor. We maakten de geboorte van een filmpareltje mee.	Artikel met foto van Sinterklaas, onderaan pagina	Kleurenfilmpje Sinterklaas Koud Walter Smith
10 maart 1955	Marionetten-theater	Artikel over Joop Geesink's programma	Tv programma van Joop Geesink. Disney wordt alleen genoemd in de volgende zin: “... maar zij kunnen eventueel een voortzetting vinden in een nieuwe Nederlandse filmproductie in de stijl van Walt Disney”	Lang artikel met kleine titel	Televisie Stijl van Walt Disney
23 maart 1955	Verne geëerd	Nieuws over 20.000 Mijlen onder Zee	Nieuws over Jules Verne's toneelstukken. In het Palais de Chaillot gaat men de nieuwe grootscheepse CinemaScope film van WALT DISNEY “20,000 mijlen onder zee” vertonen	Lang artikel met kleine titel	20.000 Mijlen onder Zee Jules Verne
23 april 1955	“Oase”- knap en spannend Zonder iets te kort te willen doen, mag men wel zeggen dat Arne Sucksdorff in eenvoudig zwart-wit een zuil verder en kunstzinniger film heeft gemaakt dan in velerlei opzicht toch zo uitstekende “de Woestijn leeft”	Artikel over de eerste Europese CinemaScope-Film	Nieuwe film wordt gerelateerd aan De Woestijn Leeft van Disney.	Groot artikel met foto, maar kleine alinea maakt link naar Disney	Cinemascope Film Natuur
30 juli 1955	Prolongaties en reprises	Tuschinski draait 20.000	20.000 Mijlen onder Zee draait in Tuschinski.	Grote titel, maar enkel één zin over Disney	20.000 Mijlen onder Zee Tuschinski

		mijlen onder zee			
2 december 1955	Gouden "Kinderwetten" in Ridderzaal herdacht Meisjes dansten voor de koningin	Nieuws, poppendans	17 Haagse meisjes dansten een menuet van Mozart en een poppendans uit de film Cinderella van Walt Disney bij het 50 jarig bestaan van kinderwetten	Grote titel, opvallend	Kinderwetten Koningin Cinderella Poppendans
8 december 1955	14 miljoen kozen James Dean als Beste Acteur	Filmprijzen	Filmprijzen werden uitgereikt, door onder andere Walt Disney. James Dean won beste acteur	Opvallend artikel met grote foto van James Dean	Prijzen
10 december 1955	De Lady en de Vagebond	Advertentie Lady en de Vagebond	Vanaf deze uitgave begint de Telegraaf exclusief met het plaatsen van de getekende figuren van Lady en de Vagebond	Groot artikel, omlijnd met afbeelding	Kleurenfilm, Cinemascope Lady en de Vagebond
13 december 1955	Kijk Naar:	Nieuws	In de pauzes van "Potasch en Perlemoer" wordt een speciaal filmpje getoond van de voorbereiding van Disney's grote natuurfilm "The Vanishing Prairie"	Groot artikel met foto	The Vanishing Prairie Speciaal filmpje
24 december 1955	Programma's Binnen- en buitenlandse zenders	Programmering	Walt Disney wordt gedraaid	Klein genoemd in lang artikel	Walt Disney
1 april 1955	On the Waterfront kreeg 8 oscars Plechtigheid via t.v. uitgezonden	Oscar uitreiking	Uitslag van de uitgereikte Oscars. Disney kreeg 2 Oscars, voor 20.000 mijlen onder zee en de Verdwijnende prairie	Groot artikel met grote Titel, aan Disney een korte alinea gewijd	20.000 Mijlen onder Zee Verdwijnende Prairie Oscar
11 juni 1955	Prolongaties en reprises	Cinema	Edison draait Disney's knappe De Woestijn Leeft zes dagen lang	Grote titel, enkele zin over Disney	De Woestijn Leeft
12 oktober 1955	Televisieprogramma's	Televisie in Frankrijk	C'est la vie van Disney wordt gedraaid in Frankrijk	Onopvallend artikel	C'est La Vie Televisie
19 maart 1955	Prolongaties en reprises	Cinema	Alhambra presenteert nog steeds De Woestijn Leeft	Klein artikel	De Woestijn Leeft Bioscoop
24 maart 1955	Fantast en ziener Jules Verne schonk de wereld een	20.000 Mijlen Onder Zee	Walt Disney heeft net een droom verwezenlijkt door 20.000 Mijlen Onder Zee te maken Lang artikel over Jules Verne en zijn verhalen	Groot, opvallend artikel met foto, Disney wordt kort genoemd	Films Natuur 20.000 Mijlen Onder Zee Jules Verne

8 augustus 1955	Amerikaanse Dans in Kurzaal	Verslag van dag in Kurzaal	Verschillende balletten waren te zien in de Kurzaal, een heette Davy Crockett, precies door Walt Disney geïllustreerde muziek met echte mensen als materiaal	Lang artikel, Disney wordt kort genoemd onder minder opvallende balletten	Ballet Davy Crockett
24 december 1955	Prolongaties en reprises	Cinema	Alhambra gaat voort met de Prairie Verdwijnt, boeiende visie op de natuur	Klein artikel	De Prairie Verdwijnt
12 november 1955		Overzicht buitenlandse programma's	Disneyland wordt getoond op de buitenlandse televisie		Disneyland Televisie Buitenland

Datum De Telegraaf 1958	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
11 januari 1958	Genadeloze achtervolging Capitol Desmet	Overzicht van The Great Locomotive Chase	Verslag The Great Locomotive Chase van Walt Disney. Film over spoortreinen met vooraf een film over ruimtevaart	Onopvallend artikel bovenaan pagina	Nieuw Spoortrein Film The Great Locomotive Chase Ruimtevaart
2 juli 1958	Een Japanse Draak in Nikkatuscope Sprookjesoom Walt Disney Drukt Berlijn aan zijn hart	Disney was voor een dag in Berlijn, om "perri" (kleurenfilm) te presenteren. Veel karaktereigenschappen van Disney worden genoemd	Walt Disney is in Berlijn. Vertrouwenswekkende stem. Oom Walt gaf een persconferentie en daarna was hij weer weg. Heeft zich omhoog gewerkt, nu grootste sprookjesverteller van zijn tijd. Hij past menselijke eigenschappen toe aan dieren. hij was bescheiden en nederig. Hij ziet zijn Doornroosje wel een beetje als kunst. Hij had er zes miljoen dollar in gestopt. Hij was zomaar verdwenen.	Opvallend artikel met grote titel, afbeelding erbij (maar dat is niet Disney)	Presentatie Sprookjesoom Karakter van Disney Berlijn

9 december 1958	Hond met zeepoten	Hond	De hond die model stond voor de strips van de Telegraaf van Rakker, reist veel over zee	Klein artikel	Zeereizen Lady en de Vagebond Strips Modelhond
21 juli 1958	Kijk naar:	Disneyserie	In de 7 ^e aflevering van de serie Disneyland beleeft Mickey Mouse allerlei avonturen, Korte samenvattingen van verschillende programma's die op tv zijn	Klein artikel	Aflevering Disneyland
31 juli 1958	Kijk naar:	Disneyserie	In de 9 ^e aflevering van Disneyland vertelt Disney hoe zijn films ontstaan	Klein artikel	Aflevering Disneyland
21 april 1958	En ik vond:	Disneyserie	De zaterdag begon goed met een documentaire van Walt Disney	Klein Artikel	Documentaire
6 juni 1955	Zonder Tranen	Disneyserie	Verslag van de filmavond. Aflevering Disneyserie was minder sterk dan de voorgaande	Klein artikel	Disneyland
4 juli 1958	Wat bracht de TV?	Disneyserie	Bespreking van wat er op tv was. De films van Disney behoren tot het beste wat tv kan bieden	Klein artikel	Disneyland Televisie
27 december 1958	Walt Disney ziet wel wat in de monorail	Monorail	De monorail is tot nu toe nog geen groot succes, maar Walt Disney zal een miniaturversie in Disneyland zetten. Hopelijk zorgt dit voor meer publiciteit	Groot artikel met grote titel en afbeelding, omlijnd	Alweg Disney Succes Monorail Disneyland
4 januari 1958	Het laatste station	Disneyserie	Artikel laat zien wat er op televisie is, De Vlaamse televisie draait een film over het atoom van Disney	Klein artikel	Disneyland
18 januari 1958	Kijk naar: Paarden	Buitenlandse televisie	Weergave van wat er te zien is op buitenlandse tv. In Vlaanderen toont een jeugdprogramma van jong en oud, namelijk één van Disney's films, het weekjournaal en documentaires	Klein bericht	Disneyserie Buitenland Televisie
13 februari 1958	Kijk naar:	Disneyseriw	Weergave van wat er op televisie is. voorafgaand aan een Disney film wordt de teledisco-parade getoond	Klein bericht	Televisie Disneyland
22 februari 1958	Het Amerikaanse paviljoen op de wereldtentoonstelling wordt geleid door een vrouw	Wereldtentoonstelling	Interview met Katherine Graham Howard. Disney wordt kort genoemd, de film die wordt gedraaid in het paviljoen met de circarama, moet namelijk niet verward worden met Circularama, een film waarin Disney Amerikaanse landschappen heeft vastgelegd	Groot bericht met foto, Disney wordt echter enkel benoemd	Amerika Circarama Paviljoen Katherine Graham

12 september 1958	Afgeluisterd:	Moppen	Artikel met moppen, eerste gaat over Twee katten die de muizen van Disney zo fijn vinden	Klein bericht	Katten Disney Moppen
18 september 1958	Televisie	Disneyserie	Toont wat er op televisie is, waaronder een Disneyfilm	Klein bericht	Disneyland Televisie
5 juni 1958	Kijk naar: Bongo	Disneyserie	Overzicht van wat er op televisie is, Disneyseries blijken goed aan te slaan in Nederland, nu zal Bongo vertoond worden, een stof die in Nederlandse programma's te dun blijft	Klein bericht	Disneyland Televisie
20 december 1958	"Old Yeller", levendige en gevoelige Disney film	Old Yeller	Old Yeller gaat over een hond op een boerderij die bij een gezin terecht komt. Vol prettige, natuurlijke details. Niks gefoceerd aan dit verhaal.	Groot bericht met grote foto en titel	Old Yeller Hond
6 februari 1958	Kijk naar: Kilima's	Disneyserie	Overzicht van wat er op televisie is. Met duidelijke omschrijving van de Disney serie Disneyland	Klein bericht. Disney heeft wel eigen alinea	Succes Aankopen Disneyserie Disneyland
10 januari 1958	Kijk naar: de Wereld	Disneyserie	Overzicht van wat er op buitenlandse televisie is. In Duitsland draaien ze een Disneyfilm over kleine dieren, kwaliteit wordt geprezen	Klein bericht, Disney heeft eigen alinea	Televisie Duitsland Disneyland
14 februari 1958	Kijk naar: Diepvries	Disneyserie	Overzicht van wat er op televisie is. Het enige boeiende vond de redactie de Disneyfilm "Operatie Diepvries".	Disney wordt in één zin genoemd	Televisie Disneyland
24 maart 1958	Kijk naar: Redding	Televisie	Overzicht van tv programma. The Goofy Sports Story is te zien	Klein bericht	Televisie Goofy
3 juli 1958	Kijk naar: Robbeneiland	Televisie	Weergave van wat er op televisie is. Reportage van Disney over natuurfilms	Disney heeft eigen alinea, verder klein artikel	Televisie Natuurfilms
10 juli 1958	Prijzen toegekend op Berlinale 'Glas' van Haanstra kreeg Zilveren Beer	Berlinale	Overzicht van welke beren er zijn uitgedeeld. Disney kreeg één gouden beer voor "Perri"	Disney wordt ondanks hoge prijs kort genoemd	Perri Beren
19 juli 1958	Amsterdamse filmpremières: Perri	Perri	Omschrijving van Perri, Disney heeft de dieren karaktereigenschappen toegekend. Alleen tot stand gekomen door geduld cameramensen	Groot artikel maar klein onderdeel daarbinnen	Perri Menselijke eigenschappen Geduld
26 juli 1958	Kijk naar: Pas geperst en puzzelquiz	Televisie	Overzicht van wat er op televisie is. Disneyland is weer op televisie	Klein bericht	Televisie Disneyland

26 juli 1958	Prolongaties en reprises	Cinema	Overzicht van wat de bioscopen draaien. Cineac draait Perri	Klein bericht	Perri Cinema
4 augustus 1958	Kijk naar: Films	Televisie	Overzicht van wat er draait op televisie. Disney's 'de dapperste hond van de wereld' wordt uitgezonden	Klein bericht	Televisie Disney film
11 augustus 1958	Kijk naar: Cardillac	Televisie	Overzicht van wat er op televisie wordt vertoond. Disneyland wordt weer getoond	Klein bericht	Disneyland Televisie
18 augustus 1958	Luister naar: Rolhockey en voordracht	Televisie	Overzicht van programma's. Disneyland wordt weer vertoond	Klein bericht	Televisie Disneyland
3 juli 1958	Fernandel laat sombere douanes schateren	Berlijns Filmfestival	Overzicht van Duits filmfestival Walt Disney wilde snel weer weg, grote omschrijving film Perri. Grote mensen komen naar het festival, zoals Walt Disney, die liever één dag alle aandacht had dan een week lang tot de vaste inventaris te behoren.	Groot bericht met grote titel	Perri Natuur Bescheiden
1 februari 1958	Ether Nieuwtjes	Aankoop Disneyserie	Als onderdeel van het gehele artikel: De Nederlandse televisie heeft Disneyland filmpjes gekocht Nieuws	Lang artikel, enkele alinea over Disney	Televisie Disneyland Gekocht
7 februari 1958	Wat bracht de tv? Beproefd	Televisie	Disneyland werd vertoond. Enthousiast over het programma	Klein deel van klein artikel	Nederlandse tv Aangekochte Amerikaanse televisie Disneyland
19 maart 1958	Drie Franse meisjes met Goud in haar stem Mick verkocht haar harmonica en ging naar Parijs	Carrière en botsing Mick Mickeyl en Disney	Artikel over de carrière van Mick Michey. Disney's vertegenwoordiger zei dat Michey teveel leek op Mickey en dus moest ze haar naam veranderen	Groot artikel met foto, Disney wordt enkele keer genoemd	Mickey Mouse Namen
28 juli 1958	Kijk naar: de Dinah Shor Show	Televisie	Overzicht van televisieprogramma's die avond. Disney serie de avonturen van Goofy Dingo wordt getoond	Enkele zin in klein artikel	Disneyland Televisie
14 april 1958	Geersen boekt triomfen in Hilversum. Theo Messidor Gaf Rivalen geen Kans	Prijzen	Overzicht van verschillende prijzen die zijn uitgereikt, onder andere de Walt Disney prijs en de Bambi prijs	Klein artikel met grote titel	Prijzen Bambi
19 april 1958	Kijk naar: Voetbal en musical	Televisie	Overzicht van wat er op televisie is. Disney vertoond "De geschiedenis van de tekenfilm"	Klein artikel	Disneyserie Disneyland Tekensfilm Televisie

17 mei 1958	Kijk naar: Sport en wiever	Televisie	Overzicht van wat er op televisie wordt vertoond. Disney draait de geschiedenis van Donald Duck	Klein artikel	Disneyserie Disneyland Donald Duck Televisie
3 februari 1955	Onze Dochters zien meer poezen en vissen dan een stadsmens kan begrijpen	Eline Capit	Verhaaltje van Eline Capit. Ze riep op een Walt Disney-achtige toon	Artikel met afbeelding, Disney wordt enkel genoemd	Disney-achtige toon
2 juli 1958	Televisie	Televisie	Overzicht van wat er op televisie is, onder andere Robbeneiland van Disney	Klein bericht	Robbeneiland Televisie
21 juli 1958	Ergens op onze Rommelzolder moet zich nog een schuchtere logee bevinden	Verhaal	Verhaaltje over een kat, Disney enkel genoemd bij 'het visje was veranderd in een graat, zoals je die ziet in de tekenfilms van Walt Disney'	Groot artikel met afbeelding	Tekenfilms Walt Disney
12 mei 1958	Maria staat nog vrij bedremmeld tegenover de mensen in deze boze wereld	Maria	Verhaaltje. 'zoals de muizen in de tekenfilms van Walt Disney...'	Groot artikel met afbeelding	Tekenfilms Disney
20 december 1958	Kunstagenda	Cinema	Overzicht van de films. Alhambra draait Old Yeller	Klein artikel	Programma Old Yeller Alhambra

Bijlage 2 – De Volkskrant

Op volgorde zoals deze verschenen op www.Delpher.nl (gesorteerd op relevantie).

Datum De Volkskrant 1951	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
31 juli 1951	Disney verfilmt Robin Hood	Robin Hood	In Londen zijn ze begonnen met de verfilming van Robin Hood. Geeft basis informatie over de verfilming	Klein artikel	Verfilming Origineel verhaal Makers Robin Hood
22 december 1951	Tekenfilm geen Tekenfilm meer. Alice (uit Wonderland) verdwaald in Disneyland	Recensie van Alice in Wonderland, gaat in op hoe de film gemaakt is, Disney's ideeën	Disney verraaft in Alice In Wonderland zijn afkomst. Zij die het boek van Lewis Carroll kent komt met lege handen bij Disney vandaan. Het meest en het best tekenfilm naar Disney's oude aard, hij was eens de vader van de tekenfilm, is het slot van de film geworden. We zouden ons niet verwonderen wanneer in Amerika, het land dat het eerst als vazalstaat door Disney-land werd ingelijfd, zich zeer voorspoedig verschijnselen van een Disney-moeheid zouden voordoen.	Groot artikel met grote titel bovenaan pagina	Alice In Wonderland Personages Kinderfilm Tekening
23 juni 1951	Wereldbekend sprookje verfilmd Walt Disney als gids in wonderland	Disney heeft een van de moeilijkste, grootste en duurste producties tot nu toe gedaan: Alice in Wonderland	Walt Disney, de man die zovele getekende figuren tot leven bracht, heeft een sprekende film van kleuren gemaakt van Alice in Wonderland. Kostte 2.5 miljoen dollar en drie jaar. Carroll snapte kinderen. Het was het moeilijkste sprookje die hij gemaakt heeft. Carroll had meer dan 80 figuren maar er zijn er maar 35 over, door het proefpubliek die bepaalde welke er in bleef. Disney is ervan overtuigd dat men enthousiast zal zijn. De perfecte stem was belangrijk. Voor de tekenfilm ging een speelfilm vooraf die 250.000 dollar kostte. Deze is vernietigd. Maar alleen tekenfilm is goed genoeg voor het boek.	Groot artikel met foto van Disney en grote titel	Verfilming Disney zelf tevreden Personages Lewis Carroll Alice in Wonderland Figuren

11 augustus 1951	Een en al romantiek in Wonderland Met een bioscoopkaartje te gast op Disney's jaarlijkse festijn	Recensie van Alice in Wonderland	Tintelend feest wat Disney maakt met zijn toverpenseel. Hij is de tovenaars met het medium van de twintigste eeuw. AIW zoekt niet grootste kracht in romantiek. De episodes volgen elkaar op zonder echt verband. Lewis Carroll was een groot succes in Engeland. Het is merkwaardig hoe Disney's tovenarij dit sprookje tot levende werkelijkheid weet te brengen waarbij toeschouwers partij trekken voor Alice en haar bondgenoten. Disney openbaart de geheimen van dieren en bloemen waarvan de meeste mensenkinderen tot eigen schade het geheim nooit wisten te ontsluiten. Als Disney de pagina omslaat van het boek gaat er een schoonheid open die in film haar sterkste bestaansrecht verschaft.	Groot artikel met afbeelding uit de film. Grote titel	Kwaliteit Uitwerking van de film Disney's talent Alice in Wonderland Tovenarij
4 augustus 1951	Disney's geheim in Dombo tot leven gebracht. Champagneroom een verkwikking	Recensie en omschrijving van Dombo	Disney kan het woord tovenaars nog dragen. Hij weet een tekenfilm tot een sensatie te maken. Hij verschijnt pas in Nederland na Assepoester, wat jammer is want dan is de ontwikkeling niet goed te zien. Er is niet veel inhoud. Het is allemaal caricaturaal. Bewondering is groot omdat er eerst een kijkje in de studio's vertoond wordt. Is nog leuker dan Dombo.	Grote titel, klein artikel	Het Geheim Dombo Tovenaar caricaturaal
30 juni 1951	Walt Disney bezoekt Volendam en Marken	Verslag over het bezoek van Disney aan Nederland	Disney is in Nederland. Hij is vriendelijk en vrolijk. Ze zijn nu bezig met het maken van Alice in Wonderland.	Klein artikel	Karaktereigenschappen Disney Robin Hood Alice in Wonderland
22 december 1951	Lentesymphonie	Omschrijving van Lentesymphonie	Lentesymphonie van Disney wordt in het zelfde programma vertoond als Alice in Wonderland. Is liefelijk en wreed. Haar wonderbare regelmaat, uitgaande van het soms harde beginsel dat de soort voornamer is van de enkeling, heeft op Disney en zijn stad een sterke aantrekkingskracht uitgeoefend.	Klein artikel	Alice in Wonderland Natuur Insecten Lentesymphonie
24 augustus 1951	Onder meer belangstelling dan ooit: Venetië voor twaalfde maal tournooiveld voor	Verslag van verdeelde filmprijzen. Kritiek op Alice in Wonderland	Disney krijgt Joop Geesinkprijs voor zijn tekenfilms.	Groot bericht met grote titel en foto	Natuurfilm Succes Overweldigend Alice in Wonderland

	film Walt Disney blinkt uit met natuurfilm Joop Geesink prijs voor tekenfilm	en Nature's Half Acre			Prijs
14 juli 1951	Goede films komen er toch Nederlandse cineasten WERKEN Vakmanschap ontbeert (Nog) INSPIRATIE	Films	Alinea: Beschrijving van tekenfilm Droomland, heeft als voorbeeld de films van Disney → vergiftigd met de gedachte dat een tekenfilm uitsluitend op het terrein van de abrupte anecdote mogelijk zou zijn. Hetgeen op den duur weleens de dood van het genre zou kunnen betekenen	Dikgedrukte alinea binnen groot artikel met afbeelding	Tekenfilm Dood van het genre
22 augustus 1951	"Spiegel van Holland" opende Edinburghs filmfestival Zes kwartier Britse humor "De man in het witte pak" Nieuw Tekenfilmje (Niet van Disney)	Filmfestival	Tijdens filmfestival was er ook een filmje waarvan Disney zich nog weleens op zijn hoofd zal krabben	Grote titel, Disney wordt kort genoemd	Tekenfilm Getekende dieren
7 juli 1951	Eivol Concertgebouw voor Stokowski	Stokowski	Stokowski was een succes, herkenbaar van Walt Disney's Fantasia	Groot artikel, Disney kort genoemd	Muziek Succes
30 april 1951	Regen kon geestdrift niet blussen Sprookjesachtige bloesemstoet trok honderdduizenden kijkers Vrouw Jacob ging schuil in plastic	Bloemencorso	Verslag van het bloemencorso van de afgelopen zaterdag. Er was een typisch Walt Disney Assepoester koets bij.	Groot artikel met grote titel, maar Disney wordt maar kort genoemd	Bloemencorso Assepoester

Datum De Volkskrant 1955	Titel	Onderwerp	Soort bericht	Positie en pagina	Kernwoorden
3 september 1955	Sprookjespark is bijna een reis naar Amerika waard Kinderparadijs van Walt Disney Mechanische leeuwen slaag hun klauwen vergeefs uit	Verslag van wat er allemaal te zien en te doen is in Disneyland in Anaheim	Geen wonderstad ter wereld kan zich meten met Disneyland, de filmtovenaar heeft zijn dromen laten uitkomen. Disney is in waarde gestegen. heeft 60 miljoen gulden gekost. Disney was arm heeft zichzelf omhooggewerkt. Verslag alle landen in Disneyland,	Groot artikel met grote titel en omlijning. Neemt bijna de hele pagina in.	Wondertuin Toekomst Fantasie Spelen Leerzaam Fabelachtig Talent van Walt Disneyland
24 december 1955	Honden-romance	Recensie van Lady and the Tramp	Disney is een reputatie aan het verwerven als producent en inspirator van zijn zogenaamde dierenavonturen naar het leven. De film deed hem geen goed. Uw kinderen zullen zich wel vermaken.	Klein artikel	De vader van de Tekening Dierenpersonages
1 april 1955	Hollywood liet Oscars regenen Tweemaal Disney	Uitslag van de Oscars met vooral de nadruk op Grace Kelly	Verslag van de uitslag van de Oscars. De helft van het artikel wordt gewijd aan dat Disney twee Oscars won, wat zijn films kostten, en de productie ervan	Artikel met afbeelding van Greta Garbo en een grote titel	Oscars Kosten Disney
28 februari 1955	Sinterklaas in Volendam Polygoon filmt	Sinterklaas voor Disney	Verslag van de intocht van Sinterklaas en hoe het eraan toe ging tijdens de opnamen voor Walt Disney. Het was erg koud.	Klein artikel met grote titel en grote afbeelding van Sinterklaas	Intocht Hollywood Filmcamera's Kou
5 mei 1955	Russische belofte op ruimtevaart-congres	Ruimtevaart-congres Kopenhagen	Verslag van een ruimtevaart-congres in Kopenhagen. Wordt afgesloten met dat de Russen enthousiast waren over de Amerikaanse films en dat Disney alle harten had gestolen.	Klein artikel	Ruimtevaart Films Congres Amerikaanse films
4 juni 1955	De commissaris rolde vechtend van Tuschinski's trappen	Verboden films	Artikel over de films die geproduceerd worden, waarvan sommigen niet uitgezonden mogen worden. Sneeuwwitje was bijvoorbeeld ontoelaatbaar	Groot artikel waarin Disney kort wordt genoemd	Zedelijkheid Geloof Politiek Ontoelaatbare films
12 maart 1955	Draaien in de Galerij Filmtentoonstelling	Prijsvragen	Verslag van prijsvragen, waar voorbeeld van Disney werd genoemd Disney wordt bovendien cliché genoemd	Grote titel en omlijnd, echter wel kort bericht.	Prijs Films

	met originele prijsvraag			Disney wordt in enkele zinnen genoemd	Moeilijk Disney clichématig
22 januari 1955	Tekenfilm klaagt communisme aan "opstand der dieren" doet mensen huiveren	Tekenfilm	Tekenfilm van George Orwell wordt besproken. Disney wordt daarbij aangehaald. Misschien zijn de tekenfilms van John Halas beter	Groot artikel maar Disney wordt maar kort genoemd	Tekenfilm John Halas George Orell
17 november 1955	Transatlantische telegrammen	Disney heeft onderscheiding	Verslag van korte nieuwtjes uit Amerika. Disney heeft een onderscheiding gekregen	Klein bericht in groot bericht	Onderscheiding Natuurfilms Amerika
10 december 1955	Disney zond camera's en microfoons naar de stervende prairie Dierenleven opnieuw teder en wreed	Recensie van de prairie verdwijnt	De virtuoze duivelkunstenaar Walt Disney heeft zijn ploeg naar de Amerikaanse prairie gestuurd. Het laat het leven van de dieren zien. Walt Disney heeft opnieuw zijn nimmer aflatende virtuositeit bewezen en een groeiend kunstenaarschap. Men kan de film aanbevelen.	Groot bericht met afbeelding	Amerikaanse prairie Dieren Kunstenaar
27 augustus 1955	Op 4 september: 29 praalwagens en 14 korpsen Bloemencorso in Zundert beeldt sprookjesland uit	Bloemencorso	Verslag van het bloemencorso dat gaat plaatsvinden in Zundert. Twee buurtschappen beelden figuren van Disney uit	Klein bericht	Bloemencorso
24 september 1955	"Een milde verstandsverbijstering" Amerikaanse televisie Bouwt en Breekt carrières	Amerikaanse televisies	'er worden Disney-achtige tekenfilms gemaakt'	Groot artikel met afbeelding Disney wordt kort genoemd	Amerikaanse Televisie Tekenfilms
19 juli 1955	Transatlantische telegrammen	In Californië is een sprookjestuin aangelegd	Disneyland is geopend. Het heeft 17 miljoen dollar gekost van het grote park.	Klein bericht	Park Disneyland 17 miljoen dollar
29 juni 1955	Transatlantische telegrammen	Circarama	Walt Disney heeft een circarama uitgevonden maar deze zal niet toegepast worden op de bioscoop	Klein bericht	Nieuw Circarama Bioscoop

25 juni 1955	Ontdekkingen achter een schrijftafel Jules Verne schrijver van technische profetieën	Artikel over Jules Verne Disney's film wordt genoemd	Jules Verne's 20.0000 Mijlen onder Zee. Interessante film. Gaat in op de werken van Jules Verne	Klein bericht	20.000 Mijlen onder Zee Jules Verne Onderzeeër
3 september 1955	Geen titel	Walt Disney wellicht naar Nederland	Walt Disney komt misschien in Nederland filmen over een Nederlands jongetje	Klein onopvallend artikel	Nederland Filmen
7 mei 1955	De beste filmkenners zijn 25 jaar oud	Prijsvragen Amsterdam	Er was een filmprijsvraag in Amsterdam. Disney wordt als voorbeeldvraag genoemd	Klein artikel	Prijsvraag Disney
18 juni 1955	Nieuws uit filmland	Lady en de Vagebond	Walt Disney komt met een nieuwe film: Lady en de Vagebond	Klein bericht	Nieuwe film Disney Lady en de Vagebond
8 januari 1955	Door het rijk der dieren Professor en Rasverteller	Dr. Lorenz	Artikel over dr. Lorenz, een echte dierenkenner. Wordt gelinkt aan Disney	Klein artikel	Dierenkenner
9 maart 1955	Transatlantische telegrammen	Emmy's	Disney en anderen krijgen een Emmy	Klein bericht	Emmy
30 juli 1955	Nieuws uit filmland	Circarama	Disney heeft Circarama uitgevonden	Klein bericht	Circarama Uitgevonden
5 september 1955	Brabants corso: groots en vol charme	Verslag van het bloemencorso in Zundert	Groot artikel met grote titel. Disney wordt kort genoemd omdat er een wagen over Disney ging	Klein bericht	Bloemencorso Zundert Disney
15 september 1955	Nieuwe Walt Disney	Lady en de Vagebond	Nederlandse versie van Lady en de Vagebond is opgenomen	Klein artikel	Lady en de Vagebond Nederland Nieuw
9 juli 1955	Prairie-romantiek geneesmiddel tegen wolkenkrabberneurose Cowboy komt terug	Davy Crockett	De cowboy wordt weer hip, Disney heeft een Davy Crockett film gemaakt die bekend is. Disney wordt even kort genoemd als een bekend voorbeeld.	Groot artikel met grote afbeeldingen.	Davy Crockett Cowboy

	Het wilde westen op 'n vakantie-farm				
9 juli 1955	Twee fantasten: Jules Verne en Walt Disney Met Kapitein Nemo onder de zee Een mannelijk avontuur Europese première in Rotterdam	20.000 mijlen onder zee gaat in première	Nieuws en recensie van 20.000 mijlen onder zee. Prachtige film, elke jongensdroom komt uit. Te zien in het modernste theater van Nederland. Première	Groot artikel met grote afbeelding	20.000 Mijlen onder Zee Première

Datum De Volkskrant 1958	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
26 juli 1958	Italiaanse poging om Dinsey te evenaren: een Tikkie-Dom	Italiaanse Natuurfilm	Italiaanse filmmaker heeft in navolging van Perri geprobeerd een film te maken. Het was geen succes.	Grote titel maar kort artikel	Perri Italiaans Natuurfilm
18 september 1958	Televisie	Televisie	Overzicht van wat er op televisie is, er draait een Disney film (er wordt niet vermeld welke dit is)	Klein bericht	Disneyserie Disneyland
19 juli 1958	Fantasie naar de natuur Het eekhoortje "Perri" nieuwste filmheld van Walt Disney	Recensie van Perri	Virtuoze technische begaafdheden. Disney heeft zijn hartstocht voor anekdote en karikatuur uitgeleefd. De film heeft een bedrieglijke documentaire schijngehalte. Hij manipuleert de dieren naar de zoetsappigheden van het mensenleven. Niet echt een kinderfilm. Disney maakt het onmogelijke mogelijk.	Groot bericht met twee afbeeldingen en grote titel	Natuur Natuurwet Perri Eigenschappen
6 februari 1958	Kijk of Luister	Televisie	De VARA biedt een gevarieerd programma, met onder andere een Disney-film	Klein artikel	Disneyserie Disneyland
19 juli 1958	Natuur naar de fantasie Het dier aan de mens gelijk	Natuurfilm	Natuurfilm 'geen plaats voor wilde dieren' Wordt vergeleken met Disney's natuurfilms	Grote titel onder het artikel over Perri	Natuurfilm Disney

5 juli 1958	Naar de expo Hoover Mikojan Mevr. Foertseva Walt Disney Coty	Expo	Overzicht van belangrijke personen die naar de expo komen. Disney wordt enkel genoemd	Lang artikel	Expo Belangrijk
5 april 1958	Aanbevolen	Films	Overzicht van aanbevolen films. Afrikaanse leeuw van Disney	Klein artikel	Alle leeftijden Natuurfilm Aanbevolen
3 juli 1958	Disney-film Verbluffend, maar gepolijst, Nederlands filmpje sloeg goed figuur in Berlijn (van onze speciale verslaggever)	Verslag van het Berlijnse filmfestival, met daarin een recensie van Perri	Knapheid van de techniek. Het story-element is niet alleen verkregen door het handig manipuleren met beeldstroken bij de montage, maar er zijn wel degelijk een behoorlijke dosis dierendressuur aan te pas gekomen	Groot Artikel, Disney heeft een eigen alinea	Perri Filmfestival Berlijn Dierdressuur
1 augustus 1958	Uit de verte gezien	Televisie	Verslag van wat er op de NCRV televisie was. Spectaculaire scherts uit de keuken van Walt Disney verstoort de rust op televisie	Klein artikel	Televisie NCRV Disneyserie
11 januari 1958	Het publiek ziet het breed Steeds groter wordt het witte doek	De circarama van Disney staat op de wereldtentoons telling Informatie over alle soorten beeld die er tot nu toe zijn	In een speciaal gebouw is de circarama te zien. Nieuwste succes in de koortsachtige race naar de volmaakte filmprojectie. Men heeft in Disneyland al kennis kunnen maken met de circarama.	Groot bericht met grote titel	Nieuw Tentoonstelling
25 maart 1958	Televisie	Televisie	Op de Duitse televisie is een Disneyfilm te zien	Klein bericht	Televisie Disneyserie
5 juli 1958	Koning van Disneyland standwerker in Berlijn	Verslag van Disney's bezoek aan Berlijn	Walt Disney heeft volgens protocol vier ontvangsten gedaan en duizenden handtekeningen uitgedeeld. Werkt nu zo'n 2000 man bij zijn bedrijf. Zijn gestes zijn levendig en fotogeniek. Vrolijke aanstekelijke lach. Als	Grote titel Normale grootte	Lach Toespraak Pers Vrede Berlijn

	Met 6 lijfwachten en 'n schaterlach		een wervelwind verdwijnt hij weer met zijn staf op weg naar het volgend nummer op het programma.		
1 juli 1958	Berlijners zijn trots op hun filmfestival	Berlijns Filmfestival	Het Berlijns filmfestival is in volle gang. Komende dagen zal Perri nog langskomen	Groot Artikel, Disney wordt echter één keer genoemd	Filmfesitval Berlijn Perri
9 juli 1958	Zilveren Beer voor film van Haanstra	Filmfestival Berlijn prijzen	Verslag van alle Beren die zijn uitgereikt. Disney kreeg een gouden voor Perri	Klein artikel	Perri Prijs
31 juli 1958	Kijk of Luister	Televisie	Wat er vanavond op de NCRV televisie is. Disney vertelt hoe zijn films ontstaan	Klein artikel	Disneyserie Disneyland Televisie
24 mei 1958	Aanbevolen:	Films	Onder andere Bambi wordt aanbevolen	Klein onderdeel van klein artikel	Voor alle leeftijden Bambi Aanbevolen
10 januari 1958	Kijk of Luister	Televisie	De Duitse televisie biedt onder andere een film van Disney	Enkele zin in een klein artikel	Duitse televisie Disneyfilm
7 februari 1958	Uit de verte gezien	Televisie	Het programma van de VARA. Een aflevering van Disneyland werd vertoond	Enkele zin in klein artikel	Televisie Disneyserie Disneyland
27 september 1958	Zesde fotokina Sprookjesland van Automatisering	Camera's	Het artikel gat over de eerste kleinbeeldcamera's Midden in het artikel wordt Disney als voorbeeld genoemd met zijn circarama.	Enkele zin in groot artikel met afbeelding	Circarama Cinetarium Fotokina
8 februari 1958	Nieuws uit filmland	Nieuws	Verschillende nieuwtjes. Disney komt met Perri naar Nederland	Alinea uit klein artikel	Natuurfilm Perri
28 juli 1958	Uit de verte gezien	Televisie	Onderwerp van het artikel is onduidelijk. Op het NCRV televisieprogramma was een Disney programma waarover de krant wel positief is.	Zin uit artikel	Televisie Disneyland Disneyserie
9 augustus 1958	Filmpremières	Film	Paradijs onder de horizon recensie	Korte recensie	Recensie Paradijs
5 april 1958	Russische 'maanlanding'	Ruimtevaart	Er zijn nu al ruimtevaartfilms gemaakt, waaronder door Walt Disney	Kort genoemd in groot artikel met	Rusland Ruimtevaart
8 mei 1958	Kijk of Luister	Televisie	De NCRV biedt een Disney film aan 'onze vriend het atoom'	Klein artikel	Disneyserie Disneyland Televisie
1 februari 1958	Het zit in de lucht	Disneyserie	De serie Disneyland is gekocht (verdeeld) en zal in 12 delen worden uitgezonden op televisie.	Klein deel van een artikel	Televisie 12 delen

					Gekocht Disneyland
20 december 1958	In het voetspoor van Rin-Tin-Tin "Old Yeller" een nieuwe filmhond	Walt Disney heeft een nieuwe film met een hond	Walt Disneys filmmaatschappij heeft een nieuwe hondenfilm. Vooral kinderen vinden dit leuk. We hebben het te doen met een aaneengebreide televisieserie. Jongeren krijgen opvoedkunde mee.	Artikel met grote afbeelding van de hond	Honden film
27 september 1958	Televisie	Televisie	Op de Duitse televisie is een Walt Disney-film te zien	Klein bericht	Televisie
6 januari 1958	Verbeterd strijd op Antwerpse baan Godeau lachende derde in stayersfinale	Sport	Artikel over sporters, één wordt vergeleken met Popeye van Disney	Groot artikel, Disney wordt één keer genoemd	Popeye
9 mei 1958	Het zit in de Lucht Uit de verte gezien	Televisie	Recensie van de serie Disneyland, vooral atoomfilm	Klein artikel maar opvallende titel	Atoomfilm Disneyland Disneyserie
19 september 1958	Kijk of Luister	Televisie	Disneyland is op tv	Genoemd in klein bericht	Disneyserie Televisie Disneyland
11 januari 1958	Filmpremières	Film	Genadeloze achtervolging van Disney gaat in première. Inhoud van de film wordt weergegeven	Deel van klein artikel	Nieuw Film Disney
3 juli 1958	Japan viel tegen op Berlinale	Berlinale	Walt is op de Berlinale aangekomen en zal enkele films vertonen	Kort artikel	Berlinale Films
14 juni 1958	Heftig omstreden paviljoen blijkt juwelenkist		... Zoals in de woestijnenfilms van Disney	Genoemd in artikel	
26 juli 1958	Kijk of luister	Televisie	Walt Disney's kattenfilm is op televisie	Klein artikel	Katten Film Televisie
18 januari 1958	Het zit in de lucht	Walt Disney's studio's zijn dertig jaar	Disney, werkgever van 1850 man personeel heeft zijn maatschappij voor veertig procent op de televisie gericht. Zijn studio's bestaan dit jaar dertig jaar.	Klein artikel	

Bijlage 3 – Het Parool

Op volgorde zoals deze verschenen op www.Delpher.nl (gesorteerd op relevantie).

Het Parool Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
29 juni 1951	Vader van Mickey mouse vier dagen in ons land	Disney in Nederland	Disney en zijn familie werden op Schiphol opgewacht. Hij is de schepper van Donald Duck Mickey Mouse en meer. Stapt opgewekt uit het vliegtuig. Hij laat mensen brullen van plezier. Nu bezig met Robin Hood en hoopt de Nederlandse Alice In Wonderland te zien. De Nederlandse AIW gaf mevrouw Disney bloemen. Vanochtend waren ze klaar met het nasynchroniseren. Hij wil zo veel mogelijk van Nederland zien en ook de Profilti studio's. Misschien doet hij inspiratie op.	Groot artikel	Nederland Plezier Bezoek studio's
11 april 1951		Disney Nederland	Walt Disney heeft het plan deze zomer een bezoek aan Nederland te brengen. Hij deelde mee, dat hij 14 juli in Amsterdam zal aankomen.	Klein artikel	Bezoek Nederland
8 decmeber 1951	Alice in Wonderland	Alice in Wonderland	Disney heeft de verfilming van Alice in Wonderland gemaakt, deze zal met kerst te zien zijn in genoemde steden. Hopelijk heeft hij het niet al te zoet gemaakt. Hij heeft niets van Carroll's atmosfeer overgelaten. Het was een uitdagende film om te maken. Je kan het boek vergelijken met de film	Groot artikel	Alice in Wonderland Boek Lewis Carroll
22 december 1951	Disney's lieve nachtmerrie	Alice in Wonderland	In Tuschinski draait Alice in Wonderland, men is niet enthousiast. Iedere Brit kent het verhaal zo goed. Wie het boek kent zal geschokt zijn. De stemmen van Cruys Voorbergh en Marie Hemel doen het god. O, Amerika, blijf toch van ons welgeschapen speelgoed af.	Groot artikel	Alice in Wonderland Boek Lewis Carroll
4 augustus 1951		Dombo	Dombo mag tot Disney's beste werk worden gerekend, humor en parodie zijn belangrijk in de film. Nagesynchroniseerd in het Nederlands.	Gemiddelde grootte	Dombo Humor en pardoei Nagesynchroniseerd

			Voorafgaand is er een filmpje van Disney's studio's. Zal veel plezier hebben.		
22 juni 1951	Alles over Salvador Dali	Salvador Dali	En naast dat alles is hij ook nog van plan met Wat Disney een tekenfilm te vervaardigen	Enkele zin uit groot artikel	Salvador Dali Tekensfilm
2 juli 1951	Amsterdams Dagboek	Walt Disney in Nederland	Dagboekancier kwam bij Huis ten Duin Walt Disney (Assepoester) tegen. Hij wilde naar Volendam omdat hij een toerist was...	Klein bericht	Walt Disney in Volendam
30 juni 1951	Amsterdams Dagboek	Walt Disney in Nederland	Walt Disney, de schepper van ruim 400 films, zat in het Amstel Hotel met zijn hartelijke glimlach. Allerbescheidenste en natuurlijkste beroemdheid. Geamuseerd. Alice in Wonderland was een van zijn moeilijkste films. Er zijn veel figuren. Echte mensen spelen in Robin Hood. Disney is geestdriftig over onze bouwkunst. Hij heeft een miniatuurtrein. Natuurfilms maakt hij net zoals zijn cartoons. Hij onderwierp zich met humor en rustige kruisvuur van zo'n honderd journalisten. Zijn gezin was er niet bij. Een alleraardigste man, werkelijk.	Groot artikel	Disney in Nederland Robin Hood Alice in Wonderland Hobby Lach Bescheiden
7 juli 1951	Nieuws op het witte doek	Disney in Nederland	Beroemdheden kwamen aan op Schiphol, waaronder Disney, Hij spreekt nog even tegen u.	Klein bericht	Disney in Nederland Schiphol
24 maart 1951		Alice in Wonderland	Half april wordt er in Profilti een begin gemaakt aan het nasynchroniseren van Alice in Wonderland. Cruys Voorbergh doet dat.	Klein bericht	Nasynchronisatie Alice in Wonderland
13 juli 1951	Ongeduld		Twee oude heertjes. De een was een gezapige, rose kabouter van Walt Disney vol spierwitte knevels en bakkenbaarden...	Klein bericht	
24 maart 1951	Naar Schateiland	Schateiland	Walt Disney als producer, heeft het boek verfilmd. Tuschinski toont deze. Als ge behoefte hebt aan een uurtje ontsnapping moet ge deze romantische reis per zeilschip niet verzuimen	Klein bericht	Schateiland
31 december 1951	Het tweede halfjaar	Disney in Nederland	... En Walt Disney, de tovenaars van de tekenfilm, bezocht Amsterdam: hij bleek een heel eenvoudige en wijze man te zijn, met een charmante vrouw en twee knappe dochters, die voor haar jaren er veel te volwassen uitzagen.	Klein bericht	Disney in Nederland Eenvoudig Tovenaar van tekenfilm

4 april 1951	Humor en Parodie krijgen in Disney's Dombo volle pond	Dombo	Dombo is vanaf zijn geboorte al anders. Wordt in Tuschinski getoond en mag tot het beste werk van Disney worden gerekend. Dombo mag tot Disney's beste werk worden gerekend, humor en parodie zijn belangrijk in de film. Nagesynchroniseerd in het Nederlands. Voorafgaand is er een filmpje van Disney's studio's. Zal veel plezier hebben.	Middelgroot bericht	Dombo Tuschinski Humor Parodie
28 november 1951	De eindspurt	Inzameling Sinterklaasfeest	U kan nog bijdragen aan de inzameling voor het Sinterklaasfeest door o.a. zondagmorgen naar Rialto te gaan waar Bambi van Walt Disney draait.	Klein bericht	Inzameling Sinterklaasfeest Bambi
28 december 1951		Programma Apollotheater	Pinocchio van Walt Disney is te zien in het Apollotheater.	Klein bericht	Pinokkio
27 juni 1951	Welkom, Walt	Disney in Nederland	Walt Disney, de schepper van Assepoester en Bambi en Sneeuwwitje en talloze malligheden in kleuren komt vrijdag met zijn twee dochters naar Amsterdam. Echtpaar van plan vier dagen vakantie in ons land door te brengen. Hartelijk welkom, o vriend, die ons af en toe zonder enige bittere bijmaak laat lachen om een helemaal aan menselijke fantasie ontbloede schijnwereld die zo veel beter is dan de echte!	Middelgroot artikel	Disney in Nederland Amsyerdam Vakantie Welkom Lachen

Het Parool Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
24 december 1951	Kerstkaart	Lady and the Tramp	Zoals u bekend kan zijn heeft Disney als voornaamste leus dat grote mensen graag kind met de kinderen zijn. Hij heeft daarop een hele industrie gebouwd die veel doet. Met Lady and the Tramp geeft Disney ons een veelkleurige lieve kerstkaart. Er worden vele menselijke eigenschappen in de film behandeld, zoals liefde, afgunst, edelmoedigheid, burgerzin. Net zo'n tekenfilm als Peter Pan of Bambi.	Groot artikel	Lady and the Tramp Liefde Bambi Avonturen Peter Pan Nagesynchroniseerd

			“Dan beginnen de avonturen en dan krijgt Disney zijn kans om over de hoofden van de Jantjes en de Mientjes naar de pa’s en de ma’s van de Jantjes en de Mientjes te knipogen. Maar net als er geen hapje zoetigheid meer bij kan, zet Disney de suikerpot even weg en gaat handig en met echt plezier en simpel sentiment tussen routine uit een ander vaatje tappen.” De film is nagesynchroniseerd. Tuschinski.		
19 maart 1955	Disney-land	Disneyland	Tot hen die nooit last had van de crisis in Hollywood hoort Walt Disney, net als Charlie Chaplin. We zien Mickey Mouse overall, een der grootste invasie-operaties in de tweede wereldoorlog droeg zelfs de naam Walt Disney. De overbekendheid schepte nieuwe problemen. De oudste inwoners van Disneyland zijn nu in een safe gestopt tot een nieuwe generatie van kinderen is opgegroeid die Mickey Mouse nog nooit heeft gezien. Disney heeft zich op een heel nieuw ding gestort: Disney-land. Het wordt een reservaat voor dagdromers van moeder-de-Gans. Omschrijving alle landen in het park. In Toekomstland komt een ruimteschip. En een vermaakscentrum. Het heeft hem negen miljoen dollar gekost. Bij zoveel monumentale fantasie voor de wereld der kleintjes overvalt ons een lichte huivering.	Groot artikel met foto	Hollywood Disneyland Tomorrowland
16 juli 1955	Duiken met kapitein	20.000 mijlen onder zee	Walt Disney heeft in 20.000 mijlen onder zee niet zomaar een verbitterd man gemaakt, ook een soort boodschapper. Het klopt alleen niet. Door rollen en de taken goed af te ronden en te verdelen en de avonturen als de gangen een vakkundig samengesteld menu op te dienen, komt Disney een heel eind. Over het algemeen heeft Disney aan de hand van een klassiek bedenksel een smakelijk kijkspel ontworpen en dat is dan ongeveer wat men mocht verwachten.	Groot artikel	20.000 mijlen onder zee Avonturen

10 december 1955	Prairie	De Prairie verdwijnt	Disney valt in de herhaling met zijn true life-films. Maar dat is hem niet te verwijten. Dat is ook te ervaren met de prairie verdwijnt. De mensen die Disney op het spoor van de machtige Amerikaanse grasvlakten heeft gezet, met de opdracht dit landschap wat er groeit en leeft nauwgezet in beeld te brengen, verstonden hun taak terdege.	Middelgroot artikel	True-life film De prairie verdwijnt
13 augustus 1955		Davy Crockett	Iedereen loopt het gevaar overschaduwd te worden door Davy Crockett en de man die hem populair maakt is Walt Disney. Disney laat hem niet alleen vechten en winnen, hij rust hem ook uit met idealen en menselijke deugden. Hij is dé held.	Klein artikel	Davy Crockett vechten Held
19 februari 1955		Programma Alhambra	De woestijn leeft heeft in Alhambra de tiende week bereikt. Met meer waardering!	Klein artikel	Alhambra De Woestijn Leeft
12 november 1955			VIP heeft een fijn gevoel voor een bepaald soort dwaze, kolderachtige humor. Hij doorliep een harde leerschool bij Walt Disney.		
16 juli 1955	Film-in-de-rondte	Circarama	Hij is er eindelijk, de circarama. Disney opent dit in Disneyland en zegt dat dit de laatste stap in de ontwikkeling van de wide-screen is. Men kreeg het gevoel in een auto te zitten. De schepper van Sneeuwwitje en Mickey Mouse mag zo langzamerhand wel Walt Jules Disney-verne op zijn kaartjes laten drukken.	Middelgroot artikel	Circarama Disneyland Sneeuwwitje Mickey Mouse
30 juni 1955	Uit de Lucht gegrepen	Davy Crockett	Disney heeft hem laten herleven voor de Amerikaanse televisie. Hij zal alleen niet zo bekend worden in Nederland. Toch wel te zien op de Nederlandse televisie op twee zenders.	Klein artikel	Amerikaanse televisie Cowboy Bekend
20 augustus 1955			In getekende veel herinneringen aan Disney	Klein artikel	Tekeningen
16 april 1955			Het driehoekje had een tekening van Walt Disney kunnen zijn door hoe het draait en springt	Klein artikel	Tekening

Het Parool Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
10 december 1958	Walt Disney als regisseur bij Winterspelen	Winterspelen	Walt Disney wordt voorzitter bij de Olympische Winterspelen. Hij doet de opening en sluiting en ook alle decor en de prijzen. Hij is bekend van tekenfilms en van Disneyland	Groot artikel	Winterspelen regisseur
2 augustus 1958	Documentaire Western	Western-film	Als Walt Disney een wild-western film maakt is die anders dan al het gebruikelijke werk. Bij De Trek naar Het Wilde Westen is het verhaal mager, er wordt een deel van de tocht beschreven. Er waren wel veel interessante scènes. Enkele voorbeelden. Heeft iets documentairs en ook spanning. Fess Parker (bekend van Davy Crockett) doet mee, verbeeld een iets te superman achtige dokter.	Groot artikel	Western-film De Trek naar het Wilde Westen Davy Crockett Fess Parker
19 juli 1958	Walt Disney laat in zijn nieuwe film "Perri" eekhoorn dromen	Perri	Walt Disney heeft een intense liefde voor natuur en dieren. Daardoor is onder andere Mickey Mouse bekend geworden. Hij is ook een hartstochtelijk filmmens. Hij heeft net de film Perri uitgebracht, over een eekhoorn die in de strijd zit van leven in het bos. Disney romantiseert de natuur niet. Goed Nederlands commentaar, soms beetje infantiel.	Groot artikel	Dieren Mickey Mouse Perri Eekhoorn Natuur
20 december 1958	Wonderhond	Old Yeller	Old Yeller draait in Alhambra. De hond komt terecht bij een boerengezin en beleeft daar avontuurtjes. Aan het einde wordt de hond afgemaakt. De film is vergeleken met The Vanishing Prairie en The Living Desert een suikertaartje. Disney is een meester in de indringende cameratechniek en dieren ongemerkt filmen.	Middelgroot artikel	Old Yeller Alhambra The Vanishing Prairie The Living Desert Cameratechniek dieren
19 april 1958	Bioscoop in het rond	Circarama	Op de wereldtentoonstelling in Brussel kan men de Circarama zien, ontwikkeld door Walt Disney. Er wordt uitgelegd hoe de films werken. De cameraploeg heeft 20.000 kilometer aangelegd voor de film, het duurde een jaar.	Middelgroot artikel	Circarama Wereldtentoonstelling
13 december 1958	Amsterdams Dagboek		Bericht over succesvolle films, onder andere Fantasia van Disney (Disney is de enige maker die genoemd wordt).	Kort bericht	Fantasia Succesvol

26 juli 1958	Na(tuur)bootsing	Natuurfilms	Walt Disney is ermee begonnen, natuurfilms maken en de natuur naar eigen hand zetten. Calypso en Rialto tonen een Italiaanse productie. Het leven van Tikkidom wordt hierin vastgelegd. Wordt eerbied getoond aan details. Disney heeft goede tekenkunsten. Levert ook goede natuurfilms, beter dan deze Italiaanse filmploeg. Er kwamen vijf scenarioschrijvers aan te pas, niet de natuur.	Kort bericht	Natuurfilms Italiaanse productie Tekenkunsten
11 november 1958	Disney herbergt een experiment in woningbouw	Revolutionair woonhuis	Disneyland heeft een revolutionair woonhuis. Het was gemaakt van alleen plastic. Er werd in New York een miniatuurversie van het huis gebouwd. Het werd House of Tomorrow genoemd. Pers, publiek en bouwers waren allemaal erg enthousiast. Er is veel aandacht voor het gebouw en Monsanto heeft het huis op een terrein gezet. Voor een kostprijs van 25.000 dollar kan het huis op de Amerikaanse markt terecht komen. Er moet nog onderzocht worden of het leefbaar is.	Middelgroot bericht	Disneyland Woonhuis Revolutionair Plastic
17 april 1958	Colosseum	Circaram	De Verenigde Staten willen zich op hun best laten zien. Daarom tonen zij de circarama. Zo heeft Disney experimentele filmpjes opgenomen in 360 graden. Buiten is het weer rustig en ze lopen naar Stone's schepping. In de televisiestudio is een modeshow bezig in kleurentelevisie (die in de VS al een paar jaar uit is maar niet in Europa).	Middelgroot bericht	Circarama wereldtentoonstelling
21 april 1958	Wiever en wij	Tekenfilm	Alleen genoemd: Nadat zaterdag avond Walt Disney iets over antieke tekenfilms had verteld en Jan Willem Hofstra met zijn gebruikelijke opgewektheid de bleke quiz boter, kaas en eieren had geleid, trad Hannie Lips op voor de camera.	Kort bericht, enkele zin	Tekenfilm
31 november 1958			Van der Elsen heeft een beeld van 'donker Afrika' geschetst waarvan wij schrokken, wij kennen het alleen nog van Walt Disney en de Bosatlas. Het is de opvatting van de taak en die licht bij fotograven anders dan bij kunstenaars.	Enkele zin in kort bericht	Donker Afrika

1 april 1958	Amerikaans		Volgens geruchten heeft Walt Disney iets te maken met dat wat er in mei in het VC-cuclorama zal worden getoond en dat dat maar 10tallen minuten duurt. Langer houdt het publiek toch niet vol door alles wat op hun af komt. Het is wel iets wat men moet zien.	Kort bericht	Nieuw Projectie
--------------	------------	--	---	--------------	-----------------

Bijlage 4 – Het Vrije Volk

Op volgorde zoals deze verschenen op www.Delpher.nl (gesorteerd op relevantie).

Het Vrije Volk Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
30 juni 1951	“Walt Disney vond het wel weer in orde”	Disney in Nederland	Schiphol heeft welbekende gast ontvangen, herhaling bekende werken. Drukke maar bescheiden familie. Alice in Wonderland is af, Robin Hood gaat hij aan beginnen. Stil afscheid.	Opvallend artikel	Nederland Bescheiden Donald Duck Druk Alice in Wonderland Robin Hood
7 juli 1951	“Journaal van filmland”	Disney was bij Profilti	Disney was bij Profilti en keek naar de Nederlandse versie van Alice in Wonderland, gemaakt door Cruys Voorbergh. Walt was enthousiast, vrouw had haast.	Klein artikel	Profilti Alice in Wonderland Enthousiast
7 juli 1951	Uit de Journaals, Disney op bezoek	Disney in Nederland	Walt Disney verschijnt in het Nederlands Nieuws op het witte doek.	Kleine regel en titel in klein artikel	Nederland Nieuws
22 december 1951	Films in de Kerstweek, Alice in Wonderland een teleurstelling	Alice in Wonderland	Walt Disney’s grote film heeft alleen de titel gemeen met het boek. Knappe tekenfilm blijft over. Iedereen kent Disney’s figuren. Disney kan meer, natuurdocumentaires zijn wel de moeite waard	Normaal artikel	Alice In Wonderland Teleurstelling Tekensfilm
27 juli 1951	Alice Voelt zich thuis in Wonderland van Disney	Alice in Wonderland	Première in London. Herhaling karakters. In Engeland heel beroemd boek. Geheim van het succes was realisme, kritiek, humor, onzin en waarschijnlijkheid. Disney heeft het boek een beetje bekort. De film gaat ook te snel. Disney heeft zich van zijn beste kant laten zien, net als bij Sneeuwwitje.	Groot artikel	Alice in Wonderland Boek Verfilming Engeland Succes première
7 april 1951		Tekensfilm	Disney gaat weer een tekenfilm maken, van Alice in Wonderland.	Klein artikel	Nieuw Tekensfilm Alice in Wonderland
14 juli 1951	Disney schiep weer iets nieuws, Dombo, leuk olifantje met de grote oren	Dombo	Disney brengt Dombo uit, een buitenbeentje in het circus. Het is niet Disney’s beste film, het voorfilmpje is leuker en beter.	Groot artikel	Dombo Tekensfilm Circus

7 maart 1951		Mickey Mouse	Disney heeft meegedeeld dat Mickey Mouse weer rollen zal gaan spelen voor het eerst in 15 jaar.	Klein artikel	Mickey Mouse 15 jaar
14 juli 1951	Ik ben Timothy	Timothy	Ik ben Timothy, beschermer van Dombo. Walt is mijn vader, we paraderen op pagina 5. Erg pragmantig maar dat zijn wij in het circus gewoon.	Heel klein artikel	Timothy Dombo
27 januari 1951		Programma Cineac	Robbeneiland staat op het programma	Klein artikel	Robbeneiland Programma
17 maart 1951	Journal in Filmland	Stem Peter Pan	Bobby Driscoll is ontdekt als de stem van Peter Pan. Tegen de traditie van de meisjesstem in. Bobby verdient veel geld met de film.	Klein artikel	Peter Pan Stem Bobby Driscoll Geld
16 juni 1951	Journal in Filmland	Mickey Mouse	Mickey Mouse komt terug met Minnie. Hij zal zijn staart ook weer dragen.	Klein artikel	Mickey Mouse Minnie Staart
17 november 1951			... bekijk de tekeningetjes maar eens, ze lijken op die van Disney	Enkele zin uit artikel	Tekeningen
23 april 1951	Schateiland in technicolor	Schateiland	Als regisseur heeft Disney zijn eerste stap op het pad van speelfilms gezet, hij heeft Schateiland gemaakt. Hij hoeft hier echter niet trots op te zijn. De sfeer valt weg en het is niet geschikt voor kinderen. Bobby Driscoll speelt Jim	Middel groot artikel	Speelfilm Schateiland
23 mei 1951		Charles Rosner	Charles Rosner wees op de invloed van Walt Disney omdat hij dieren voorstelt als mensen	Klein artikel, enkele zin	Dieren Eigenschappen
15 december 1951	Journal in Filmland	Alice in Wonderland	Alice in Wonderland gaat in première, in het voorprogramma zitten Lentesymphonie, in de trant van Robbeneiland en Bevervallen	Klein bericht	Alice in Wonderland Première Lentesymphonie Robbeneiland Bevervallen
11 januari 1951	Bericht over Sophie Stein	Sophie Stein	Zij is te horen in Assepoester, daar is zij de toverfee die net zo dik is als zij.	Klein bericht, enkele zin	Assepoester Stem
25 augustus 1951		Filmfestival Venetië	Engeland heeft goed gescoord op het filmfestival. Walt Disney had de grootste prijs, met Nature's Half Acre	Klein bericht	Filmfestival Venetië Nature's Half Acre
9 juli 1951			Disney maakt een film waarin bevindingen te zien zijn		Film

Het Vrije Volk Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
24 december 1955	Weinig geslaagde film over hondenliefde	Lady and the Tramp	Het is niet Disney's beste tekenfilm. Aardige karakters maar het verhaal was te langgerekt en Disney heeft zijn best niet gedaan. De asielscène was het beste. Sommige goede geluidseffecten gaan verloren omdat er een Nederlandse versie van is	Groot artikel	Lady and the Tramp Tekening Karakters Nederlands
9 juli 1955	Nieuwe Thalia opent met 'n Jules Verne fantasie	20.000 mijlen onder Zee	De eerste film in Thalia draait het is niet van de allure die men gewend is. Met deze film wil men laten zien hoe goed het cinemascope doek tot zijn recht komt. Toegankelijk voor jong en oud. Walt houdt zich aan de schrijver dit levert grappige effecten op. De film boeit verder weinig, jammer dat Disney zijn kans niet gebruikt. Wie het boek heeft gelezen zal hier ook van genieten	Groot artikel	20.000 mijlen onder zee Opening Thalia Jong en oud Boek
28 februari 1955		Sinterklaasfilm pje	Sinterklaas komt in het land aan, het was, koud. Disney wilde een filmpje van Polygoon daarvan. Folkloristische beelden in Volendam. Walter Smith had het hoogste woord	Groot artikel met foto	Sinterklaas Reportage Polygoon Amerika
19 februari 1955	Boeiend verslag van hetgeen er in "de woestijn leeft"	De Woestijn Leeft	Disney heeft inspiratie gevonden in de natuur. De Woestijn leeft in the Rocky Mountains. Voorbeelden van grappige en griezelige dieren worden genoemd. Disney's team heeft hier twee jaar aan gewerkt. Misschien is er wel in een terrarium gefilmd in plaats van in een woestijn. Disney vermenschlijkt dieren soms. In het voorprogramma aardige paardenfilms van Disney	Groot artikel	De Woestijn Leeft Dieren Woestijn
27 augustus 1955	Nog en Weer	Programma Harmonie	Harmonie draait de mooie natuurfilm van Walt Disney "De Natuur Leeft"	Klein artikel	Programma De Natuur Leeft
18 november 1955		Ondertekening van Disney	Walt Disney, de producer van natuur- en tekenfilms, heeft van het Amerikaanse Audubon-genootschap een ondertekening gekregen wegens de verdiensten van zijn natuurfilms.	Klein artikel	Natuurfilms
26 februari 1955	Nog en Weer	De Woestijn Leeft	De Woestijn Leeft van Disney draait ook deze week	Klein artikel	De Woestijn leeft

2 april 1955		Oscars	...verder werden er talrijke minder belangrijke Oscars uitgereikt (o.a. drie aan Walt Disney, die er al 22 heeft en wiens "verdwijnde woestijn" de beste documentaire van het jaar werd genoemd.	Enkele zinnen uit klein artikel	Oscars Disney Woestijn
2 april 1955		Emmy's	Hollywood heeft niet alleen Oscars, ook Emmy's. Walt Disney kreeg ook een Emmy.	Klein artikel	Emmy's
6 augustus 1955		Lady en de Vagebond	Walt Disney gaat het ook weer wagen met de dieren. Een Cocker Spaniel en een vuilnisbakkenras, we hoeven niet te raden wie de vagebond is.	Klein artikel	Lady en de Vagebond Dieren
15 november 1955	Nederlandse versie van Disney-film	Lady en de Vagebond	Nederlandse versie Lady en de Vagebond. Door Profilti, genoemde bekende Nederlanders.	Klein artikel	Lady en de Vagebond Profilti
8 juli 1955		Thalia geopend	Thalia is geopend. Er worden twee films getoond die beiden van Disney zijn: Toot Whistle Plunk and Bloom en 20.000 mijlen onder zee.	Klein artikel	Thalia open Toot Wistle Punk and Bloom 20.000 Mijlen onder Zee
23 juli 1955		Thalia programma	in Thalia kan men voor de derde week Jule Verne's en Disney's 20.000 mijlen onder zee zien.	Kort bericht	Thalia 20.000 mijlen onder zee
22 april 1955			Disney wordt genoemd in een artikel van een filmmaker, dat zijn documentaires 3 miljoen kosten.	Klein artikel enkele zin	Filmkosten
12 december 1955		Dansje zwemclub	Een lokale zwemclub deed een dansje geïnspireerd op Bambi van Walt Disney	Klein artikel enkele zin	Bambi Dansje

Het Vrije Volk Datum	Titel	Onderwerp	Inhoud	Formaat	Kernwoorden
19 juli 1958	Eekhoortje in verhalende natuurfilm van Walt Disney	Perri	Walt Disney heeft een filmpje gemaakt over de eekhoorn Perri. Zijn medewerkers hebben alle dieren zo goed mogelijk gefilmd. De krant denkt dat die dieren afgericht zijn. Het is te vermenschlijkt. Niet te vergelijken met andere natuurfilms. Het is geen beeldroman en geen reportage. Het eekhoortje speelt de titelrol in de grote nieuwe film. Disney is ook	Groot artikel met foto	Perri Natuurfilm afgericht Menselijk

			present in het voorprogramma met een korte film over Corsica		
12 juli 1958	Trek naar 't Wilde Westen	Nieuwe Disneyfilm	Deze film is gemaakt door Disney maar ze denken dat Disney geen invloed heeft gehad op de inhoud. De regie is gedaan door William Beaudine. Opnamen herinneren aan Disney. Het verhaal heeft spanning. Capitool toont in het voorprogramma een docu van Disney.	Middelgroot bericht	Film Spanning
24 december 1958	Thriller uit-de-vrije-natuur van Disney	Old Yeller	Waarom is Disney met natuurfilms begonnen? Sensationeel verhaal of realistische afbeelding natuur? Old Yeller is net uit. Over een herdershond. Verhaal wordt omschreven. Walt Disney heeft het gezin met sentimentaliteit geschetst. Dat zowel de hond als de andere dieren dikwijls zeer treffend zijn gefotografeerd kan mij niet verzoenen met een verhaal dat ondanks zijn schijnbare realisme zo kennelijk ter wille van de sensatie is vervaardigd	Groot bericht	Old Yeller Hond Realisme Nieuw
19 juli 1958	Japane Natuurfilm	Imamura	Misschien is deze Japanse regisseur beïnvloed door Walt Disney. Ook Imamura geeft in de omlijsting van het landschap een aantal dierenverhalen.	Kort bericht	Japans Natuurfilm
9 mei 1958	Licht verteerbare artisjok bij NCRV 9 mei 1958	Disneyserie	Tot slot liet Walt Disney in 'Onze vriend het atoom' op een voor iedereen begrijpelijke manier interessante dingen zien over het splitsen van atomen.	Kort bericht	Disneyserie Disneyland Atoom
17 mei 1958	Brok historie	The Great Locomotive Chase	The Great Locomotive Chase iedereen kan daarvan genieten want Amerika's kapitaal de filmmarkt beheerst. Het is geen slechte film. Het verhaal gaat over Davy Crockett. Walt Disney heeft de film gemaakt. Hij laat er een buitengewoon interessante docu aan vooraf gaan over de raket. Die is meer de moeite waard.	Kort bericht	The Great Locomotive Chase Davy Crockett Amerika Film
30 december 1958			Zwaan is te bont: de in Amerika nog steeds populaire stukjesbewerker haalt het niet alleen de zwaan in kwestie, maar ook de opa van de zwaan bij en verft die in een atelier van Disney groen.	Korte zin in artikel	Atelier van Disney

14 februari 1958	Sprankelend teledisco		..... Studio N., de ontmoeting met takken en zijtakken van de kunst, kwam niet los van het conventionele. De film van Walt Disney over de verkenning van het zuidpoolcontinent kon, na een gelijksoortige rolprent in een programma van de vorige week, nauwelijks meer verrassen.	Klein artikel	Film Walt Disney
18 maart 1958	Eilanden op Bahama's te groot		Het is een sprookje van Perrault en Disney, en toch kan het zó verwezenlijkt worden. Een eiland van honderdduizend zal wel wat te groot uitvallen, ...	Kort artikel	
3 mei 1958	Missionaris kreeg weinig gehoor		Ook buitenlandse beoordelaars zijn het erover eens, dat Sucksdorff met deze kleurenfilm waarin de bewoners van een junglegebied in India naast wilde dieren de hoofdrollen vervullen, het niveau van Disney en wijlen Flaherty bereikt heeft.	Kort artikel	Het niveau van Disney

